

Hétről-hétre

A lengyel Tarbut-delegáció Palesztínában. A delegáció tagjai dr. J. Aronsohn és S. Rosenek. A napokban nagyszabású konferenciát tartottak, amelyen résztvettek a jász kulturéletének minden jelentős egyénisége. Többek között a Jewish Agency nevelésiügyi departamentjének képviselői is. A tel-avivi „Herz-gimnáziumban” nagygyűlést tartottak. Dr. Aronsohn és Rosenek részletes referálták a lengyel Tarbut iskolák nehéz helyzetéről. A delegációt nagy szívélyességgel fogadták.

A Jesurun zsinagóga, amely Rechavia-ban épül, a KKL tulajdona megy át. Jeruzsálemben, Rechavia közelében egy nagy zsinagógát építenek, amely már folyamatban is van. A templom közelében van egy telek, amelyre a tulajdonosa tisztelettel akar építeni. Hogy a templom karakterét megőrizze, a KKL megvette a területet, amely a templom kertje lesz. A templom-építő társaság a KKL-nek rekompenciációt az adta, hogy nevére íratta a templom-teleket is.

Ahgy Tel-Avivot nagyobbítják. A jaffai district jóváhagyta az úgynevezett „Grünblatt-terv”-et, amely azt a tervet dolgozta ki hogyan lehet Tel-Aviv-ot a tenger felől megnagyobbítani. A tengerpartot ki akarják bővíteni egy és fél kilométer hosszúságban és 120 méter szélességben. Ennek a földnek a készítése egy millió fontba kerülne. A „Grünblatt-csoport” a végleg megkapja a concessiót, azt tervezi, hogy saját erejéből investálja a horribilis tőkét. A tervet már többször tárgyalta a tel-avivi városi tanács is.

Felavatták Bialik sírját. A nagy híber költő halála évfordulóján a tel-avivi temetőben felavatták Chaim Nachman Bialik impozáns sírját. Amelyet palesztinai költői barátok és rajta nem áll egyéb, mint az éhnyit világnagyság neve és születési és halálának évadata.

Munkásvándorlás Haifából—Tiberiásba. Amikor nagy munkáshány volt Haifában, számos munkás odavándorolt Tiberiásból, mert ott jobban is fizették őket. Most, hogy a haifai kikötőben nincs olyan nagy munkáskereslet, a munkások visszamentek Tiberiásba.

Az arab „Felestin” szomorúan állapítja meg, hogy milyen sok sékelfizető van a világon és mennyire jóslakirult a sékel-akció. A cionizmus eme térdhódításával szemben — írja az újság — az arabok tabora mennyire dezorganizált és széthúzó.

Tiphys járvány Emek Cheferben. Az új zsidó kolónián Emek Cheferben (Wadi Hawarath) tifusz járvány tört ki. Négyen meghaltak. A zsidóság erőlyesen követeli a kormánytól, hogy tegye meg a szükséges intézkedéseket a járvány leküzdésére és hogy minden lehető kövessen el, hogy az ország egészségügyi állapota kifogástalan legyen.

Tőzsdejelentés

Az oradeai termény tőzsde hivatalos jelentése augusztus 14 ről.

Tű buza 77 kkg-os	345
Répece	450
Bánáti tengeri	305
Oradeai tengeri	340
Arpa	250
Rozs	280
O-zab	320

0-ás liszt 690, kenyérliszt 630, bihormagyi tőkemag 600, napraforgó mag 370. Árak per 100 kg. ab. Oradea értendők.

Zsidó humor

CHACSEK ÉS SIJE.

A pesti humoristák mintájára lestük el ezt a dialogot egy erdélyi kávéházban. Együtt ülnek Chacek és Sije és beszélgetnek.

Chacek: Nem értem Sijekém, maga miért eszik újságpapírt?

Sije: Miért ne egyek újságpapírt, talán nem szabad?...
Chacek: Hát persze, hogy nem. Most már papírban is van kóser és tréfil. Van nek újságok, amelyek az orth. Iroda „iszurja” szerint ehetetlenek, „tréfilik” azokat nem szabad enni, de élvezhetők...

Sije: De nekem izlik ez a papír, a másikat viszont nem veszi be a gyomrom. Elvezhetetlen, rosszul vagyok tőle...
Chacek: Szavahihetetlen, amit maga mond...
Sije: Mi az, hogy szavahihetetlen, meg van maga örülve, mióta csinál maga új magyar szavakat? Szavahihetetlen? ezt még az idegyógyászati klinikán sem állják meg röhögés nélkül...
Chacek: Pedig ezt én olvastam az erdélyi Központi Iroda hivatalos lapjában, a Hoemeszben...

Sije: A Hoemeszben? Hiszen ez egy moszkvai kommunista újság Chacek...
Chacek: Csak volt Mészkvában, de elhozatták onnan, az Iroda hozatta el Ullmann Abraham utján. Neki ott k'tünd összeköttetései vannak. Direkt kapcsolatok...

Sije: Szavahihetetlen...
Chacek: Ne hülyéskedjen Sije, mert semmi kétség nem fér ahoz, hogy maga szavahihetetlen... röhögni kell, de mégis olvastam...

Sije: Mikor olvasta? Hát a múlt pénteken, tiso-beavkor? Épen délelben olvastam, péntek délelben, a nagy böjtkor...
Chacek: Ha, ha, ha, maga pénteken tartott tiso-beavot? Hát miért pénteken, akkor nem szoktak?

Sije: Nem szoktak? Hiszen úgy olvastam a Hoemeszben, hogy pénteken lesz a böjt...
Chacek: Melyik Hoemeszben, a moszkvaiban, az mindig vicceli a vallást.

Sije: Menjen már, a turdai Hoemeszben. Ez is mindig vicceli a vallást. Maga kis szavahihetetlen... hiszen még az ellenkezője sem igaz amit mond...
Chacek: Mit mond ezzel, hogy csütörtökön sem volt Tisobeav? Hiszen én a „Népünk”-ben azt olvastam hogy csütörtökön van a gyász-ünnep... hát nem igaz, az ellenkezője sem. Tehát az sem igaz, hogy pénteken volt a böjt. Megörülök Sijekém, megörülök, a Hoemesz, a „kóser” azt írja, pénteken lesz a böjt, a „Népünk” azt, hogy csütörtökön, de mert az ellenkezője igaz annak, amit a „Népünk” ír, hát akkor mégis pénteken volt a böjt, azért kellett tartani a tiso-beavot pénteken...
Sije: Na és szegény Fischer... mit szól a Fischer! Meghalt...
Chacek: Most meg megint miről kezd beszélni? Fischer meghalt?... Melyik Fischer, mert sok Fischert ismerek, a kereskedő, az ügyvéd?

Sije: Hát nem tudja, Fischer, az egy Fischer, a bécsi Fischer... a Wiener Fischer, a bukoviner... akiről legendák regélnek, olyan nagy hős volt a háborúban...
Chacek: Az a Fischer, akit ismerek, azt ludtalppal kidobták a katonaságtól...
Sije: Ne beszéljen zöldeket, az én Fischeremet most temették el Bécsben és Innitzer tartott heszpedet felette...
Chacek: Ki az az Innitzer? Talán reb Jajlis hive... hol rof az az Innitzer?

Sije: Innitzer az nem rof, az egy biboros Bécsben...
Chacek: Szegény Fischer, hát zsidó létere egy biboros temette?

Sije: Honnan vszi azt, hogy Fischer zsidó!

Chacek: Olivastam a Hoemeszben... ott szigorú ortodox ritus szerint temették, talán egy boros temette?...
Sije: Esze tokja volt az boros, az egy biboros volt, hiszen nem is volt zsidó...
Chacek: Nem volt zsidó? Hiszen a „Hoemesz” az „Igazság” azt írja róla... nem igaz?

Sije: Igaz, hogy meghalt és az igaz, hogy Tisobeavkor temették, már mint azon a pénteki tiso-beavkor. Ahogy pénteken volt a böjt, olyan igaz, hogy Fischer zsidó volt...
Chacek: Megörülök Sijekém. Hát nem elég, hogy péntekre tesznek egy böjtöt a Hoemeszben, még zsidóvá is tesznek valakit, akit egy biboros temet?

Sije: Így van ez Chacekékém. Mondhatná hogy szavahihetetlen... de ne mondja, mert megörülök... Tény, hogy Fischert Innitzer maszpedolta... De mi van magával! Megörült, hogy semmit sem ért már!...
Chacek: Nem örültem meg, csak állandó olvasója vagyok az orth. Központi Iroda hivatalos lapjának. Ezért tartok Tisobeavot pénteken, ezért nem tudtam, hogy egy bécsi Fischert Innitzer biboros temette. Ezért kapkodok a fejemhez, mert nem tudom, hol áll. A papirból tréfilit csinálnak (A Hoemesz szerint a Központi Iroda csak „megvágva” élvezhető) azért írt „szavahihetetlen” címen új magyar szavakat, azért írja, hogy amit más lap ír, annak az ellenkezője igaz... megörülök, megbolondulok... szavahihetetlen, szavahihetetlen...
Lehull a porajhecs... mentők jönnek...

Fenti kis szindarab előadási jogát a Hoemesznel lehet kapni, Fischer temetése után, amikor a szerkesztő pénteken böjtölt Tisobeavot. Copyright Checher by orth. Centralkanzelei. Előadás joga, pótbellel-dijakkal együtt Teitelbaum kvittikkal rendelkezőknek 5 lei, askenázoknak 10.000 lei. Mátérolva és mászerolva az Orth. Központi Iroda által.

AZ OKOS LEANY.

Szanhedrin 39a
Egy pogány egyszer így szólt R. Gámlielhez:

— A ti Istenetek meglopta Adámot, amint írta van: Isten mély álmot bocsátott Adámrna, elaltatta s kivett egyet bordái közül és más húst illesztett a helyébe. (M. I. 2., 21.)

R. Gámliel leánya engedelmet kért apjától, hogy ő felelhessen helyette. Azután eképpen szólott a pogányhoz:

— Bocsáss kérlek néhány rendőrt a rendelkezésemre!

— Minek neked a rendőri hatalom?!

— Rablók törbe éjjel a lakásunkba s magukkal vitték egyik ezüsttálcánkat a aranykorsót hagytak ott helyette.

— Bár csak velem történt volna meg ez az eset!

— No lám Adám apánk is szívesen látta, hogy Isten kivett belőle egy oldalbordát és helyette hűséges élettársat adott melléje!

— Jó, jó — mondá a pogány — de miért tette azt Isten lopva, titokban?!

— Hozass, kérlek, nekem egy darab húst a mészárszékből.

Amikor a hús a kezébe került, azon vérezen nyársra tűzte. Még csurgott róla a vér és zsiradék. Azután feltárlta a pogányt. A pogány undorodott a pecsenyétől, mert szemel előtt készült s vonakodott belőle enni.

— Lám — szólt diadalmasan az okos leányzó. — Adám apánk is megutálta volna Évát, ha saját szemével látta volna az oldalbordából való átalakulásnak ezve mozzanatát.

KÉTFÉLE NYOMÁS.
Egyik barátja kérdi Brandestől, a kiváló héber írótól, miért nem adott ki már régen új könyvet: Mire az így felelt:

— Én csak akkor nyomatok ki valamit, ha magam is nyomás alatt vagyok.

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő: Wassersztröm Sándor - Leifner Zoltán

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Belföldön: Hítközöseknek és vállalatoknak 500, magánosoknak; egész évre 300, félévre 160, negyedévre 85 lei. Külföldön: 120—80, 45, 25 ck, 180, 95, 50 dinár, 25—15 Penzö, 10—9 Dollár.

400 delegátus és 300 újságíró jelenlétében

A világ zsidóságának osztatlan érdeklődése mellett nyílt meg Luzernben a XIX. cionista világtörvényszabás

Luzern. A cionista világszervezet jelenléte szerint egy millió kétszáz ezer sékelfizető adta le szavazatát a világ minden zsidó lakta országában, szemben a két év előtti 840.000 sékelfizetővel. Így a mozgalom 360 ezer szavazattal erősödött két év alatt és bizonyította ez annak, hogy mennyire kiszélesült a cionista mozgalom és mennyire nagy sulya politikai szempontból és a zsidó nép egész palesztinai és galuti jövője szempontjából, hogy mit fog határozni a luzerni kongresszus, amely a világ osztatlan érdeklődése mellett nyílt meg kedden este a kies svájci városban 460 delegátus, több ezer vendég és 300 újságíró jelenlétében. A világ valamennyi nagy sajtóirodája és lapja elküldötte tudósítóját, mert szükségesnek tartja, hogy informálja a világ közvéleményét a zsidó világ-parlament határozatairól és külsőségeiről.

A delegátusok pártfelfogás szerint a következőképpen alakultak: Munkás delegátus 210, általános cionisták A. csoport 87, B. csoport 47, zsidó állampárt 4. Mizrahi

és Poalé Mizrahi 65, jemenita 3. A munkás-delegátusok több mint felét teszik a delegátusok számának és az eddigi általános cionisták A. csoportjával körülbelül adják a kongresszus kétharmadát. Palesztinából a 91 mandátumból 62 munkáspárti delegátus ment Luzernbe. A revizionisták, Jabotinskyvel az élén a kongresszustól teljesen távol tartják magukat, mivel N. Z. O. (Neue Zionistische Organisation) név alatt egy új cionista világszervezetet teremtettek, amely világtörvényszabását a jövő hónapban tartja meg Bécsben.

A megnyitó hatalmas demonstrációja volt a világ zsidóságának, amely megmentőként kell figyelmeztessen a világ közvéleményét, hogy a zsidó nép is helyet kér magának a nap alatt. Sokolow beszédét megafonon közvetítették és hangosfilm felvételeket is készítettek róla. A cionista világszervezet elnökeinek beszédét, valamint részletes tudósítást a kongresszus lefolyásáról lapunk legközelebbi számában hozzuk.

Amerika retorzióval él állampolgárainak németországi bánatalmazásaért

New-York polgármesterének érdekes nyilatkozata

A Journal newyorki tudósítója beszélgetést folytatott La Guardia polgármesterrel. A polgármester többek között a következőket mondotta: „Közismert tény, hogy zsidó származású amerikai állampolgároknak minden tekintélyű Németországban. Számos panasz érkezett onnan, amelyben azt a panaszt emelik amerikai állampolgárok, hogy nem adják meg nekik Németországban a szükséges engedélyeket. Ennek az eljárásnak következménye az, hogy retorziós intézkedéseket léptettem életbe.”

A Newyork Herald jelenti Washingtonból, hogy Amerika nem veszi tudomásul Németországnak ama bejelentését, amely szerint az 1925 évben kötött német-amerikai kereskedelmi szerződés: Németország felmondja.

Newyork polgármestere, La Guardia zengtagadta egy német állampolgárnak azt a kérelmét, amely szerint egy masszázs szafont akar nyitni Newyorkban. Az engedély iragtagadását azzal indokolja a polgármes-

ter, hogy a két állam között 1925-ben létrejött kereskedelmi szerződés értelmében, a szerződő államok polgárainak egyenlő jogokat biztosít, így főleg tudományos, filantrópikus, vallási hivatásuk gyakorlásában nem akadályozza őket. Ezt a szerződést több ízben megszegték a németek, amennyiben amerikai zsidókat is elnyomnak Németországban és megakadályozzák őket hivatásuk teljesítésében. A newyorki nemzeti szocialisták gyűlést hívtak egybe Brooklynban, amelyen tiltakoztak La Guardia polgármester ténykedése ellen.

A Reuter távirta: ügynökség jelenti New Yorkból: King demokrata szenátor kijelentette, hogy egy rezolúciót dolgozott ki, amelyben azt a kérdést veti fel, hogy nem-e volna szükséges Németországgal a diplomáciai viszonyt megszakítani. Indoka a lényegében az volna, hogy a Hitler-rezsim elnyomja a katolikusokat és a zsidókat és rem teljesíti az Egyesült Államokkal szemben vállalt kötelezettségeit.

Nehéz zsidóként élni

Írta: Joachim Prinz Berlin

Sok oldalról kezd a zsidóság naponta a figyelmeztetést, hogy legyen tartózkodó a viselkedésében ne legyen feltűnő szokásaiban és az emberekkel való érintkezésben. Felmerül tehát a kérdés: hat hogyan is éljen a zsidó? Es hol? Hol élhet és hol nem? Amikor a ghettóban élünk, az igazi gettóban, akkor tuduk, hol élünk. A falak határt szabnak és a kapuk meztudatják. Künn pedig, fenn a falak kivétel tuduk: ez nem a mi világunk. Itt csak vendégek vagyunk. A zsidó tudja, hogy nagyon nehéz mint zsidóknak élni és adta, hogy a goluszban van.

A mi zsidó terminológiánkban a zsidók ábnormális elhelyezkedését a világban: galut-nak nevezzük. De a „galut” az még nem „golusz”. Az áskendz kifejezés többet mond. Ez szüntőlgt tett azzal a sorstragóddalval, amelyben eddig a keleti zsidóság szenvedett. A golusz — az a világosság. A golusz — tudat. A golusz — az a nagy zsidó telismerés, amelyet érezni kell, hogy uralkodhassunk magunkon és hogy mint zsidók élhessünk.

Ha szeretjük a tiszta nézeteket, akkor meg kell mondjuk a világosság. Nagyon nehéz zsidóként élni, mondhatni világosságos művészet, ha már csaknem elrejtettük, hogy miképpen él egy zsidó és ha már magunk is csaknem elrejtettük, hogy zsidók vagyunk. Keleten lehetett ezt mindenkor érezni. De itt nálunk már csak esztendője olyan tudatban élünk, úgy beszéltek bennünk és mi magunk is azt hittük, hogy élünknek egészen kis sarkocskaiban vagyunk meg zsidók. Talán a három nagy ünnepeink egy évben és akkor is csak a zsinagógákban. De kiann az uncan, olyan emberek vagyunk mint a többiek. Ezt az elvet vallották a nagy zsidó szervezettek is, meg a hitközségek maguk is. Csak a zsidó nemzeti eszme hirdetői látták másképpen. Csak a cionisták. Mi zsidók vagyunk mindenhol és mindenkor. A zsidóság nem „kontesszió”, a zsidóság népi műveltségünk jelenti, másként érezni, másképpen élni és másképpen reagálni mint más népek. Es mert így van, — mondották a felismerők már negyven évvel ezelőtt — azért minden nap hozhat meglepetéseket és sem a kultúra, sem a technika, sem a haladás, de még a társadalmi egyenjóság sem oldja meg a kérdést. Pozícióinkat megintadják majd — mondották a cionisták, — mert pozícióink labilak és bizonytalanok. Mert zsidók vagyunk.

De mégis, hogyan tanulhatjuk meg most azt a művészetet, hogy mint zsidók éljünk a többi népek között? Valóban nagyon nehéz művészet. Sokan vannak olyanok közöttünk akik nem tudják ezt. A mi zsidó életünknek sok iránytűre van szüksége. Es sokszor azok közül sem lehet tudni, melyik vezet a helyes irányba. Janusfej van életünk felett. Két irányban néz és mi nem tudjuk, melyiknek figyeljünk. Mások vagyunk hát mint a többiek és ezen nem tudunk változtatni. De nem is akarunk ezen változtatni. Ez az idő elmult

mar. Még nem minden zsidó büszke arra, hogy zsidó! Még nem mindegyik boldog, hogy zsidónak született. Azt szeretnék, hogy olyanok legyenek, mint a környező viláé. Mi azonban azt szeretnénk, hogy mi csak magunkat adjuk teljesén. Még sokan vannak köztünk olyanok, akik csodálkozással állanak meg a tükör előtt és kérlik önmaguktól, hogy „ők is” zsidók még. Sokszor halljuk, hogy olyan helyre mennek zsidók, ahol nem szívesen látják őket. Jöjjélis kell ennek felismeréséhez. És mi zsidók egymásnak könnyen odamondogatjuk, hogy „jöjjélis bárány, jöjjélis” és közben nem vesszük észre, hogy mi kell legyünk az első, akiknek erre a felismerésre szükségük van. Mindenki úgy érzi, hogy ő a — kivétel. Mindenki úgy érzi, hogy csak a másik lükk fel. O nem. De valljuk be, nem elég a „felismerés”. A helyzetet alaposan fel kell tárni önmagunk előtt. Előbb be kell vallni magunknak, hogy tudomásul vesszük zsidó mivoltunkat az élet minden vonalán és e szerint építjük és állítjuk fel további életünket.

Csak ha már beismerjük önmagunk előtt, hogy a goluszban élünk, akkor tudjuk elvárni azt a módot, ahogy a goluszban élni kell. Hányan vannak még közöttünk, akik nem akarják tudomásul venni, hogy megváltozott a világ körülöttünk. Hányan vannak, akik mindvégig vadok, s a-ók is akarnak maradni és abban hisznek, hogy rég elsi-lyedt világok újra napvilágra jönnek. Még mindig hisznek abban, amivel ifjúságuk idején telefontétek felelték, hisznek a múltban, hiszik azt, hogy ha bedugják fejüket a homokba, akkor meghamisíthatják a valóságot — és ezért nem tudják megtanulni annak művészetét, hogy miképpen kell mint zsidó élni.

Itt nálunk (Németországban) mindent újra kell kezdeni. Legelőször is szisztematikusan nevelni kell önmagunkat, hogy hozzájáruljunk a mai idők szelleméhez. Nekünk innen távoznunk kell. Csak úgy lehet megoldani a zsidókérdést, ha céltudatosan dolgozunk azon, hogy innen elmenjünk. El kell mennünk és ha csak egy mód van rá — Palesztinába. Nehéz, nagyon nehéz zsidóként élni. De mindkét részlől kell lenni jóakaróknak.

Miután egyéni akciókkal nem sikerült nyugdíjaztatni.

Az oradeai hitközség vezetősége elégtelét szolgáltatott a meghurcolt Zimetbaum Pinkász rabbinak

Lapunk legutóbbi számában részletesen megírtuk, hogy milyen hajtsa indult meg az oradeai ros-bész-din, Zimetbaum Pinkász ellen. Ullmann István hitközségi elnök, Ullmann Abraham és Ullmann M. Miklós forszírozására kíséreltet tett arra, hogy „gyengéd” nyomással az őz rabbit rávegye nyugdíjaztatása kérelmének a beadására. Amikor pedig ez nem vezetett sikerre, magához hívatta a ros-bész-dinnek a vejét, aki 1000 leu laví fizetéssel van a hitközségnél alkalmaztatásban és azzal kecsgette, hogy apósának, Zimetbaum Pinkásznek állását veletöltheti be, amennyiben ráveszi állásáról való lemondására a nyugdíjaztatására.

A fiatal, tapasztalatlan vő, hitelt adva az elnök szavainak, minden elkövetett, hogy apósát állásának elhagyására befolyásolja. De a mindenkor hivatasának élő ros-bész-din presztizst csinált abból, hogy gyalázatos úgalmak ilyen eszközzel elkergetni ne hagyja magát és ragaszkodott ahhoz, hogy negyven éves hitközségi szolgálati múlt után és a szentéletű férfiaknak kijáró és öt jogosan megillető „kövid hatorát”, a becsületesség ly pártalan eszközével meg ne gyalázzák.

Közben lényegesebb esemény nem történt, csak annyi, hogy az oradeai hitközség vezetősége észrevette, hogy ros-bész-diniek tekintély-rombolása súlyos erkölcsi dekadenciát jelent magára a hitközségre nézve is.

hogy ezt valamiképpen elviselehetővé tegyük. És tisztelgetni kell tanúsítunk önmagunkkal szemben! Tisztelni kell önmagunkat és egymást! Az nem elég, hogy zsidó gyerekeket nevelünk nagyv, ha azok nem tisztelik önmagukat.

Herzl Tivadar is lehetetlennek látta már annak idején helyzetünket. Morálisan lehetetlennek tartotta elhelyezkedésünket a többi népek közt. Herzl idején a zsidók nem értékelték meg őt. Nekik az volt a fontos, hogy sok pénzük legyen, hogy minél többet keressenek. A pénzű többre tartották, mint a becsületet. És ilyen él még most is sok közöttünk. A gyűlölet, amivel bennünket a világ megalúja majd a zsidókérdést, de nem úgy, hogy megengedi, hogy büszkék legyünk származásunkra, hanem követelni fogja, hogy büszkéké legyünk zsidóságunkra. Mert csak így leszünk alkalmasak arra, hogy mi magunk vegyük kezünkbe sorsunk irányítását.

Népi mivoltunkra való büszkeségünkkel fog kisarjadni a visszavonultságunk az a mérték, amelyre szükségünk van, hogy a környező nép is tiszteljen bennünket. Nem szabad csuszomdászónak lenniük, mert mi magunk tudjuk akkor megszabni annak határát, amelyen belül élhetünk.

Az a zsidó, aki nem akarja elismerni, hogy a goluszban van, az sohasem fogja megismerni, hogy miél áll annak művésze, hogy mint zsidó éljen. Egy olyan zsidó, aki nem vágyódik ki a goluszból, mert „szabadtság és nagyság” után vágyik saját népe számára is, az sohasem lesz olyan beállított-ságban, hogy egyenesen tartsa magát, gerinciesen a goluszban.

Aki azonban tudja és érzi, hogy ennek így kell lenni, hogy magunknak kell segítsünk önmagunkon, azt sohasem érheti meglepetés a zsidó történelem folyamán. Talán előfordulhat, hogy egyszer elful a lélekzet, talán egyszer szívódbógsa tesz meg, vagy átúlsba esik, a golusz csapdái miatt, de tovább kell menjen nyugodtan és büszkén a zsidó életben, tekintet nélkül a zsidó nép jövőjére szegve. Akkor megtanulta, hogy kell élni, mint zsidónak!

Ezért legutóbb tartott előállásági ülésén, napirendre tűzték az ügyet és elhatározták, hogy levelet írnak a ros-bész-dinhez, amelyben törhetetlen ragaszkodásukról és meginsathatatlanságukról biztositják az őz adóst.

A hitközség vezetőségének határozatát azóta meg is valósították. Elküldötték Zimetbaum Pinkásznak a szóbanforgó átratót és abban olyan tiszteletet tanúsítottak vele szemben, ami jogosan kijár neki. Ez a levelékes dokumentuma annak, hogy a hajtsa, amelyről írtunk teljes mértékben folyamatosan is volt és csak ez a határozat mondott „halt”-ot erre az eljárásra, amelyet a hitközséghez közelálló körök inszenáltak. Jelenzésül, hogy mennyire bizonyos forrásból táplálódott ez a hajtsa, megemlítjük, hogy Ullmann M. Miklós előállásági tag volt az, aki levelet intézett a hitközséghez, hogy amennyiben Zimetbaum nem mond le tiszteletéről, úgy ő vonja le a konzekvenciákat és lemond. Tekintettel fentebbi határozatra, ugyanazon az ülésen, amelyen a levél megírását elhatározták, tudomásul vették Ullmann M. Miklós lemondását, annál is inkább, mivel ő tartotta a nyomdaiestéket sem tűró durva pamflettek értelmi szerzőjének. Voltak ugyan olyan hangok, amelyek szerették volna a dolgot úgy apalaníni, hogy Ullmann számára a lemondás visszavonását eredményezték volna, azonban a józan be-

állítás győzött, mert míg Zimetbaum ros-bész-din személye csak hírt és dicsőséget hozhat a hitközségre, addig az Ullmann munkádése csak hajokat, amint arra a múltban számos példa volt!

Kétségtelen, hogy az oradeai hitközség ezzel a gesztussal enyhítette az ügybeni felelősséget és részbeni elégtelét szolgáltatott a megbántott tudónak.

Trencsénteplicen tartotta meg a csehszlovákiai Zsidó Párt 3-ik pártnapját

Az elmúlt héten felvett Trencsénteplicen az országos zsidó párt, amelyen túlnyomó többségben szlovenszkió delegátusok vettek részt. A pártnap igen jelentős elvi kérdések felett döntött és kimélyítette a párt egységét. Egyik legfontosabb elvi szempont, amely a pártnap ülésait vezette, az a felismerés volt, hogy a Zsidó Párt a jövőben nem szorítkozhatik kizárólag csak a csehszlovák zsidóság nemzeti párt-politikai problémáinak irányítására, de ki kell vegye részét a gazdasági, szociális, vallási és kulturális érdekek védelméből is. A pártnap idővözi a legutóbbi parlamenti választások mandátumot nyert két zsidó képviselőjét, dr. Angelo Goldsteint és dr. Chaim Kugelt s bizalommal és várakozással tekint parlament munkájuk elé. A pártnap leszögezi, hogy a növekvő antiszemitizma veszedelmével szemben a zsidóság csak zárt egységben szállhat sikerrel szembe és ezért a párt keresi az egész világ zsidóságával a kapcsolatokat, hogy bizonyos kérdésekben együttműködhessenek. A gazdasági kérdések intézésével egy gazdasági tanácsot bízunk meg, amely kizárólag szakemberekből fog állni és a csehszlovák zsidóság helyzetének tanulmányozása után előterjesztéseket tesz a párt vezetőségének a problémák megoldásait illetőleg. A pártnap elhatározza, hogy megszervezi, különösen a köztársaság keleti részében (Kuszinzkó) a jogvédelmi képviselőket és utasítja a pártvezetőséget hogy vegye fel az összeköttetést a már életbenlévő ilyen intézményekkel. A pártnap felhívja a Zsidó Párt vezetőséget hogy gondoskodjon a fennálló heher iskolák további államosításáról és új heber iskolák állításáról. Biztosítsa egyben az összes zsidó iskolák számára a kormány fokozott pénzügyi támogatását. A párt utasítja az executívát a zsidó asszonyok és zsidó fiatalok intenzív politikálására. Hasson oda a pártvezetőség, hogy az állam a költségvetés keretében zsidó könyvtárakat is állítson fel egyes helységekből. Igen fontos kötelesség veszi a pártnak, hogy szubvenciók révén biztosítsa a vallásos intézmények zavartalan működését.

HETI GLOSSZÁK

A zsidó bünözök száma és az antiszemita német sajtó

Már többször írtunk róla. Most megint szükséges, mert a cernaui „Czernovitzer Deutsche Tagespost” című antiszemita újság egy statisztikát közöl, amelyben arra mutat rá, hogy milyen nagy szerepet játszanak a zsidók Románia bünözési statisztikájában és ezzel szemben, milyen angyali jószágok az ittlakó németek. A cernaui újság előzőleg megi, hogy pontos számokat közöl, amelyek szerint maga az igazságügyminisztérium felállította ezt meg 1934 évről készített kimutatásában. Ezek szerint a múlt évben összesen 14.431 büntetést történt az ország területén, amelyből 3962 felderítetlen maradt. Ami pedig a nemzetiségeket illeti a lap a következő számokat közli:

Román 11.444, zsidó 1712, magyar 650, bulgár 202, orosz 133, szerb 42, örmény 39 görög 35, német 35, albán 11, török 2, lengyel 1 és cseh 1. Ezek szerint az őssz bünözök száma százalékkal 12 százalékot tett ki, holott az ősszlakosságunk csupán 5 százalékát teszi ki és így két és félszer nagyobb a bünözési arányszám, mint a százalékos arány. Viszont a németek bünözési arányszám, 0,24 százalék, holott az ősszlakosság 4,4 százalékát képezi.

A cernaui zsidó vezetőköröknek hihetetlennek tűnt fel, hogy ez a statisztika igaz legyen. Annál is inkább, mert sehol a világon nem több a zsidó bünözök száma, mint amennyi arányszámunknak megfelel. Sőt, kevesebb. Ezért felekeztek az igazságügyi minisztérium megfelelő reszortjait, ahol Dezsura igazgató a következő felvilágosítást adta a kérdésre vonatkozólag:

„Egyáltalán nem felel meg a valóságnak a cernaui újság híradása, annál kevésbé, mert hiszen az 1934 évről egyáltalán nem adott esetről eddig nem tudott a Dreyfussról írt sok írás és emlékezés és éppen ezért nagyon érdekes és elgondolkodtató:

Éli és Sámuel

írta: Salm Asch

Az öreg Éli sátrának bejárataánál ült és az izzó napfénynél melegegett. Megvakult szeméi le voltak csukva, mintha aludnék. Csak a fülei veték ki időnként az asszonyzsvaját, vagy férfiak veszekedését. Akkor kezelet kezdett öreg, puha, fogatlan állkapcsával és azt mondta két fiának:

Oh, óh, fiúk! Miért szentségtelenítétek meg az áldozatot?

Ritkán válaszolt neki egyik, vagy másik.

— Ejnye öreg, hisz csak tudó és vese. Mi csak azt vesszük le, ami megillet.

Szavait gyakran oly halkán ejtette ki, hogy fiai fülig sem ért el. Akkor azt gondolta, hogy szavai által megszegyenültnék ézik magukat, hallgatott és öreg esontjant tovább melengette a napon, így feküdt, szeméit lehunyta, fejét bólogatta és gondolatban rágódott. Így élte te hát életét. Volt rá Isten előtt és a legjobb huszdarabokat rakta az oltárra. Öreg és vak lett. Két fiaragya hátra... De Isten miért nem jelent rá meg oly régen előtte, sem álomban, sem pedig ébrenlétben? Bizonyára nincs itt az őszej. Nincs alkalmom. Nem viselnek háborút. A legközelebbi engesztelés nap végén talán mégis megfog jelenni előtte...

Mialatt az öreg így tömődik, két fia vörös talárokban, hogy háromág villákkal kezébe, akiknek jónni kell, hogy Istennek áldozzanak.

szükán dolgozunk. Csak az 1931 és 32 van készen, de ez sincs még publikálva.

Kijelentette még Dezsura igazgató, hogy a százalékkalkuláció nem is történelmi arányszám szerint csak a lakosság összarányát veszik tekintetbe. Dr. Benvenisti, a zsidóság megbizottja betekintést nyert a készülő 1932 évi kimutatásba s megállapította, hogy abban a zsidók 4,2 százalékkal szerepelnek, tehát kisebb arányszámban, mint amennyi a lakószághoz való viszonyuk.

Hazudott tehát a németek lapja. Legújabbban erre vetette rá magát a német antiszemita sajtó. Ugy Németországban, mint más országokban is. Kétszeres hamisítást követett el a cernaui német újság. Egyrészt azzal, hogy emeli a zsidók arányszámát, másrészt, hogy hihetetlen kicsire állítja be a németek részvételt ebben a semmi dicsőség nem jelent számháalmazban. Mi nyugodtan állítjuk, hogy nemcsak, hogy rosszabbak nem vagyunk a németeknél, hanem ellenkezőleg feltétlenül jobbak. A zsidó nem bünöző, a zsidó nevelésénél, kulturális beállítottságánál és tradíciójánál fogva is magasabb nyív áll, mint sok más nemzetisége. Gyilkosság, vagy ehhez hasonló egyáltalán távol áll a zsidó mentállástól, legfeljebb az úgynevezett „intellektuális” bünözéseknél vesszük ki arányszámukat megközelítő mértékben részünket. De amint már írtuk is mi is emberek vagyunk és nem angyalok. Viszont ez az antiszemita hecc-lap ördögöknek akar befesteni bennünket. Csak azt szeretnénk tudni, hogy kik a nagyobb ördögök a gyermekek és agoktat kínzó „nemes árja faj” vagy pedig mi, akik csak undorral gondolhatunk a kutyamegzésnek erre az iskolapédájára, amelyet a németek végeznek itt Romániában is.

Dreyfuss és a kigyó...

A francia „Paris Soir” című lapban nagyon érdekes visszaemlékezést közöl egy Colombier nevű francia, aki tagja a francia gyarmati hadseregnek és annak idején őrszem volt az Ördögöszigetén, amikor Dreyfussot odaszállították. — Az általa elmondott esetről eddig nem tudott a Dreyfussról írt sok írás és emlékezés és éppen ezért nagyon érdekes és elgondolkodtató:

„Amikor Dreyfussot beszállították az Ördögöszigetén levő táborba és elhelyezkedett a sátorban, amelyet rendelkezésére bocsátottak. Colombier, az őrtálló katonája, — aki ezt a történetet elmondja — velőtrázó kiáltást hallott a sátorból. A katonája segítségével hívta társait és berohantak, hogy megtudják mi oka a nagy kiáltásnak? Amikor bementek Dreyfuss élet-halálharcot vívott egy óriás-kigyóval. A hatalmas boa constrictor fojtogatta már a szerencsétlen kapitányt. A katonák utolsó percben érkeztek és nagy küzdelem után megölték a veszedelmes állatot és megmentették Dreyfussot. A nyomozás kiderítette, hogy Dreyfuss elcsései Párisból juttatták az ártatlan kapitány sátrába a veszedelmes kigyót, hogy így tegyék el láb alól egyszer s mindenkorra a kapitányt.”

Most már másképpen intézik el az ilyen ügyeket, például Németországban. Ott egyzerien beviszik a koncentrációs táborba az ártatlan delikvenst és kiadják a rendelkezést az SA és SS legényeknek, hogy löjék agyon a szerencsétlent. Ők le is puffantják minden további nélkül, még a boa constrictor nélkül is és amikor a világ érdeklődik: „Menekülés

kezésül és a másikkal síró gyermekét szorítja melléhez.

— No áldozni azért csak kell — mondja az öregebbik.

— Mégis tudod, a vesét mindjárt magunknak vesszük. Aztán a tudót is vehetjük... Oh, mily silány borjut hoztal Istennek. Az áldozat mégis valamivel nagyobb lehetett volna.

— Adjon Isten érte minden jót! — És átadja a borjut.

A papok behozták a gyülekezés sátorának udvarába, levágták, lehúzták a bőrt, széjjelvágták darabokba és betették a darabokat egy medercébe. A veséket azonban az egyik kivette és beköltöztet feleségéhez a sátorba:

— Itt van és föld meg!

Aztán rádöbta a darabokat a frigyálda előtti oltárra, meggyújtotta a fát, kinyújtotta a kezét Istennek, mialatt a bélelmi asszonyra mutatott.

Az asszony azonban gyermekére mutatott és elkezdett sírni.

Mikor a tűz már fényesen lángolt és a hus a lángok alatt elkezdett a zsirtól csöpögni, a zsír már sutorogni kezdett és a sátor tele lett füsttel, a papok kiemelték villákkal a legzsírósabb darabokat és kösítottak belőle.

Az asszony félbeszakította imáját: — Papjaim, nem illő, hogy abból, am Istennek rendeltetett elvegyenek.

— Oh, így is elég marad neki. — válaszolta a pap teli szájjal. Nem tesz semmit Istennel. Kevéssel is megelégszik. ha szor-

közben agyonlőtték" címen nyugtatják meg zavaros lelkiismeretüket.

Akkor még kigyó volt a program, most jó hozzá az ember is... az ember, amelyik rosszabb, mint a veszedelmes állat is..

Az agudizmus - egy új Sabbatai Zwi mozgalom, a satumarei fő-rabbi szerint

Kezdjük az elején. A satumarei főrabbi Makón volt. Mákeven. Mákeven, amely közel van Jeruzsálemhez. Minek volt ott? Mert hívei vannak. Mit csinált Makón? Veszedést. Miért csinált veszedést? A makói főrabbi szintén hozzájárult ahhoz a nyilatkozathoz, amelyet a rabbi kiadtak, a carei főrabbi ügyében. Ő is kijelentette, hogy Horovitz Abis főrabbi legális főrabbija Careinek és csatlakozott azon főrabbihoz, akik „iszurt” mondtak Teitelbaum Józsi főrabbi és az orth. Központi Iroda „iszurjára”. Ezért kellett Teitelbaum főrabbinak odamenni. A satumarei főrabbi hívei meg akarták hívni Makóra, aki azonban vonatkozott a meghívót aláírni. Erre a legterrorisztikusabban léptek fel ellene, megsértették templomban, szemkiszárrással fenyegették meg, ha nem írja alá a meghívást. Végül a terrornak és erőszaknak engedve, mégis aláírta a meghívást, és erre a „szivélyes” meghívásra jelent meg ott a satumarei főrabbi. Hívei nagy üdvözléssel fogadták és miután megadta nekik az instrukciókat, hogy miképpen kell lejáratni rabbiuk tekintélyét, miután utasításokat adott a további harcokra és veszedésekre, nyugodtan, mint aki dolgát jótételesen, távozott Makóról.

Hirtelen, saját hitközségét megkerülve, annak bejáratát most már mítsem töröve, egy nagy marással Gherlán termelt, a kis erdélyi városban. Onnan adta ki ukázait, amelyek közül legnevezetesebb az, amelyet Adler József sighisoarai főrabbinak küldött. Tudott dolog, hogy Adler József főrabbi lelkes vezére és híve az Agudasz Jisroel mozgalomnak. Allandó cikkírója a külföldi hasonló szellemű lapoknak és lelkes propagátora az eszmének. Adler főrabbi azonkívül megválasztott főrabbija Turdának és rövid

desen el is foglalja új helyét. De előbb körülnézett Palesztinában és nemrégiben jött onnan haza. Most pedig azt vette tervebe, hogy ezzel kapcsolatban nagy agudista propagandát fog kezdeményezni Erdélyben.

Mit tesz erre a satumarei főrabbi? Gherláról megízente Adler főrabbinak, hogy a világot se merjen az agudizmusnak propagandát csinálni, mert ez a mozgalom „egy új Sabbatai Zwi mozgalom” amely rabbi vezetőivel épen úgy le fog tűnni és meg fog szűnni, mint az a régi eretnek megmozdulás. Nem akarjuk itt részletesen ismertetni az agudizmus célját és lényegét, mi nem is vagyunk hívei, de nemesség mozgalomnak tartjuk, amelynek ma is oly vezetői vannak, mint a gerer rebbe és a többiek. Ezekre is könnyedén kimondta a satumarei „világnyagság” hogy „sabsze-zvik”. Mit tett erre az agudizmus lelkes propagátora? Egy csiuji beszámolójában, amelyet azzal a céllal akart tartani, hogy propagandát csináljon palesztinai utjával kapcsolatban az agudizmusnak, nem merete ezt a szót, hogy „Aguda” kiejteni a száján. Beszél két és félóraig, de soha mást nem mondott, mint hogy „szervezkedni kell”, de nem merete mondani, hogy hogy és hova? Így belé lett fojtva valósággal az agudizmus egy hatalmas szövele, amely Teitelbaum Jostól jött. Ilyen terror alatt van az erdélyi rabbiak és ilyen aláztos és engedelmes szófogadója neki az orth. Központi Iroda elnökének veje. Miért?

Most pedig Targu-Lapusra utazott, hogy ott szintén megfelelően „rendbehozza” a békét. Már megírta, hogy mi történt a sirkoállításán, rövidesen beszámolhatunk, hogy mint sikerült ott is évtizedekre elrontani az egyetértést a zsidók között. Onnan pedig Dorna Vatrára ment, bizonyára ott is a „békét” egyengetni.

Igy borul fel mindenfelé a béke, a megértés, borul fel a józanság, ahol Teitelbaum főrabbi megjelenik. Legújabb győzelmi hadijáratának etappe-jai: Makó (veszedés), Gherla (veszedés), Cluj (veszedés), Targu Lapus (veszedés), Dorna Vatra (veszedés). Megsértettek és legyőzettek: a makói, sighisoarai, targu-lapusi rabbi, a világhírű gerer rebbe és az Aguda...

E heti Hófer jelentés a teitelbaumi frontról..

ól adják — És nem zavartatta magát az avésben

De az asszony nem engedett, hanem kötelelte Isten részét egész erejével. Az sem segített, amikor a fiatalabb papok figyelmét akarták terelni... A perlekedés olyan izgatott hangon folyt, hogy az öreg Eli kiirányított lett. Megerőltette magát, hogy megállítsa és állkapcsait egymáshoz ütögette.

— Hé, hé fiúk, fiúk! Erre az idősebbik odament teliszájával és egy zsiros darab hússal villáján — apjáról, letépett neki egy darabkát és átnyújtotta neki.

Az öreg szájába vette a zsiros falatot, rágta és rágta, szorította, kopte, de nem tudta lenyelni. Csak az öreg állkapcsok mozogtak. Végre mérés lett, kiköpte a falatot és elkezdett kiabálni.

— Tí vétközök. Isten áldozatát, Isten áldozatát!

Az idősebbik fiu nyugodtan tovább evett. Ezalatt Hanna fiával, Sámuellel kit Istennek szentelt — odaérkezett. Azonnal Élihez ment és azt mondta:

— Éli, én vagyok az az asszony, aki akkor Istenhez imádkoztam. Ime meghallgattam imámat és fiuval ajándékozott meg. Itt hozom Istennek ajándékul.

— Mit? — kérde az öreg Eli mérgesen, szavait nem jól értve, hogy áldozatot akar bemutatni?!

— Én vagyok az az asszony, aki akkor Istenhez fohászokodott. Talán visszaemlékszel ráim? Azt hitte akkor, hogy részeg vagyok, ime látod, Isten meghallgatta imá-

mat, fiuval áldott meg és őt hozom most.

— Meghallgattátok téged? — Igen, igen, ha imádkozniak hozzá meghallgatja. Csak imádkozni kell hozzá.

— Itt akarom visszahagyni Silihban, a frigyáda közelében, hogy Isten szolgálja.

— Ugy, Isten szolgálni? — mondta az öreg Eli, miközben a kis Sámuellek kezét pacsolta. Isten szolgálni, a húst a fazék-tól kiszedni, Istentől a legjobb falatokat elvenni.

Anya és gyermeke elpirultak.

— Nem Éli tőpaj — mondta az anya — ezért akarom itt hagyni gyermekemet, hogy az örök lámpát Isten előtt meggyújtsa. Fogadalmat tettem és most teljesíteni akarom.

— Valóban újabb zabálók kellene itten — veti közbe Éli idősebb fia. Csak lenyelte az utolsó falatot, hogy beleszóliason a vitába.

— Jól van már, jól van — kiáltotta az öreg — menj a sátorba és tartsd az olajkorsót!

Az anya bevezette gyermekét a sátorba, felöltöztette fehér ingeskéjébe, melyet már előre elkészített, a frigyádaéhoz vezette és odaállította Isten elébe.

— Ime elhoziam Neked a Te ajándékodat, óh Világok Ura! Fogadd el őt, mert a Tied.

Megcsókolta Sámuellel, átadta és utóára ment. (Folytatjuk.) Ford. Leiner Zoltán.

Vogelfrei...

Már enni sem akarják hagyni őket. Kiéhezetni, éhenhalatni. Ezt akarják a németek, ezt akarják a zsidókkal szemben. Ekkor után jön a kiéheztetés. Mivel pedig a börtönöknek is mindig telve kell lenni, a „Das Schwarze Korps” utasítást ad tagjainak, hogy miképpen csukassák le a zsidókat. Ez a lap írja többek között:

— Egy zsidó, aki a vendégséggel visszaél, olyképen, hogy árja növel mutatkozni vagy egy zsidó, aki tagjait nyújtogatja egy növel tánchelyiségekben, egy zsidó, aki a német fürdőkhöz látogat, az éhenhalatni válszik, az letartóztatandó a 360. §. 11. bekezdése értelmében. Tekintettel arra, hogy „groben Unfug” elnevezésre vonatkozólag nem tesz részletes megjegyzést a törvény, ebben minden belemagyarázható. Az újraeléendő német néplélek megéri, hogy mielőrt sérti meg legszenvedőbb érzelmét. Ha pedig a zsidó ellenáll, amikor le akarják tartóztatni, akkor még nagyobb bajnak teszi ki magát.

A zsidó az vogelfrei, akár paragrafusok intézkednek ellene, akár nem... mert ma Németországban ez a kurzus.

Kiéhezetni, üldözni, letartóztatni, Európa kellős közepén, ez jellemzi a XX. századot. Ezt a mi dicsőséges, szép szárazunkat, amely hiába büszke arra, amit teremtett, mert nem vitte fel a fejlődés útján az emberiséget arra az útra, amelyre büszkén letelidíthet. Az emberi lélek még ott tart, hogy halálra akarja éhezetni a zsidó cseszesmót és az emberi lélek nem érdeklődik a jobb kor és boldogabb jövő megváltásáért..

Egy szentesi nem szentes eszt

Ilyen címen ír egy pesti zsidó újság arról a furcsa esetről, amely Szentesen történt. Az ottani neolog hitközség memorandumot intézett az illetékes közegkerületi vezetőséghez, amelyben azt kéri, hogy egyezzenek bele a vezetőség abba, hogy a szentesi hitközség „elcsészolja” rabbiját. „Csész” cserkésznyelven azt jelenti, hogy el akarják cserélni egy jobbra a saját rabbi jukat. Különös kérésüket alaposan megindokolták, amely indokoknak alaposnak kell lenni, ha már ők sem birják. Felsorolják többek között, hogy papjuk egy templomkerülő és még egyebet. Erdekes még, hogy ennek a papnak neje nemrégiben lépett egy koncerten, amelyet egy zsidó lap rendezett. Ott tehát, ahol a közönségnek megfele az, hogy a főrabbiné a hangverseny terem podiumán, bizonyára mélyen dekoltált ruhában énekel, ott jó egy olyat rabbi is, aki egy kiesit nem jár a templomba. De hogyan is járhatna, amikor felesége épen próbálja a nagyáriát és neki a kottát kell lapozni, vagy esetleg a varrónó hozta haza az új estélyi ruhát.

Kinek a pap, kinek a papné... szól a régi közmondás. Ugyálszik a zsidóknak jobban tetszik a hangverseny szereplő papné, mint a papi teendőit nem végző pap. A kettő együtt ugyálszik nem lehet. Egy tudós komoly pap és egy énekesnő rabbiné.

Valahog így formulázhatnánk meg a dologról a véleményünket: Ez a Szentes — nem elég szentes... sőt... abszolúte.

— A „Jüdische Rundschau” ismét megjelenik. Németország cionista vezető körei beadványt intéztek a hatóságokhoz, amelyben kéri, hogy engedélyezzék újabb megjelenését a három hónapra betiltott lapnak, különös tekintettel a luzerni kongresszusra, mivel informálni akarják a német zsidóságot, illetőleg a cionista közvéleményt a kongresszus lefolyásáról. A hatóságok elregettek a kérésnek és megengedték a lap újabb megjelenését.

A német zsidóság tragédiája

Permanenciában a pogromkomité...

Berlin. Az NSDAP titkos utasításainak megfelelően, augusztus hónapot a zsidóüldözések hónapjának deklarálták az egész birodalomban, azzal a céllal, hogy a szeptemberben megtartandó pártnapon, amely Nürnbergben lesz, ennek megfelelő zsidóellenes törvényintézkedéseket határozhassanak el. A zsidóellenes hullám ennek folytán folyton emelkedik. Tömeges zsidó letartóztatások vannak folyamatban, amelyek terrorakciókkal kapcsolatosak. Ehhez járul még az a gonoszság is, hogy egymásután zárják be a zsidó vállalkozásokat. Számos helységi és városi bizottságok alakultak, amelyek feladatuk az, hogy a zsidókat a városokból eltávolítsák, akik ezzel halálra akarták rémíteni a zsidókat, hogy ezzel a kivándorlás szándékát erősítsék bennük. A zsidók között érthetően nagy a pánik. Még azt sem merik megtenni, hogy a szomszéd városba meneküljenek, mert számos esetben előfordult, hogy azokat a zsidókat, akik a menekülteket befogadták, szintén üldözésbe vették. Karakterisztikus eset volt a következő:

Parchim (Mecklenburg) városában öszszefogták az egész zsidó lakosságot, amely összesen 34 lélekből állott és bekisérték őket. Néhányan sikerült az utolsó pillanatban elmenekülni és a szomszédos Hagenau városba menni. A hagenauai rendőrség letartóztatta azokat a zsidó családokat, akik a menekülteknek fedelel nyújtottak, természetesen a parachimi menekültekkel együtt.

Prenzlauban egy Julius Dobrin nevű zsidó háztulajdonost tartóztatták le „nem szociális”, viselkedés miatt. Ez abból állott, hogy nézeteltérése volt egyik árja bérlőjével.

A Frankfurt a) Oder mellett Finsterwalde helységben a szomszédvárosbeli rohamosztrogosok összegyűltek és az összes zsidókat házak ablakait beverték és körülbéricskülték a helységet, hogy hagyják el a helységet minél előbb.

Rendelet jelent meg, amely szerint a Németországban megjelenő zsidó lapokat nem szabad az újságírók kizsákolásában áruztatni. Az újságokat csak előfizetők kaphatják. Valamennyi külföldön megjelenő zsidó újság árusítása tilos. (Az intézkedés oka az lehet, hogy számos nem zsidó vejevő is volt a zsidó lapokban, mert a gleichschaltolt országban úgy gondolták a németek, hogy a zsidó lapokból mégis megtudhatnak egyet-mást.)

A sárga folt

A „Wirtschaftspolitische Dienst der Nationalsozialistische Partei” közlönye, írja, hogy szükséges volna a zsidó üzleteket hatóságilag megjelölni. Azt tanácsolja, hogy a bejáratoknál és a kirakatokban sárga plakkatokat kellene kiragasztani, amelyen álljon: „Jüdisches Geschäft”. Ahogy a lap írja kiemelés is van rá, hogy rövidesen a felmerült törvényről törvény is lesz.

Zsidóellenes törvények Berlinben

A berlini városházán tanácskozások folytak, amelyen résztvett gróf Helldorf rendőrök, Görllitz, mint Göbbels helyettese és Dr. Lippert, Berlin állami megbízottja. Ezen

a tanácskozáson, amely több óráig tartott, arról tárgyaltak, hogy milyen újabb zsidóellenes intézkedéseket fogadjon a hatóságok. Tárgyaltak a különböző koncessziók kiadását, mint fagyalt árusok, fűrdő béretek kiadását és számos olyan intézkedést, amely a közigazgatási, párt, technikai és rendőri szempontból szükségesek a zsidó ügyekben.

Zsidók hikergetése.

Tölv fűrdőben elhatározták, hogy a zsidók által látogatott Park szállodát a hatóságok közbenjöttével bezárják további intézkedésig. Ezzel kapcsolatban írják, hogy Töltzben 400 zsidó vendéget kergettek ki, mivel Streicher odaérkezett. Minthogy a Park szálló igazgatója nem akarta elkergetni a zsidó vendégeket, ezért zárták be a szállodáját.

Ahogy a hős németek zsidó gyermekek és aggok ellen harcolnak

A mecklenburgi Arendsee helységben, amely a Keleti-tenger partján fekszik, egy zsidó otthon bezártak, amelyben 80 gyermeket és 88 aggot tartottak. A bezárás azért következett be, mert északonként kövekkel bombázták a házat. De még e történet előtt bezárták ugyanott a Hausman alapítvány üdülőházát is, mivel nem bírták ki a vegzáturkat. Ezt a második otthon még egyideig tarták, azután ennek is zárti kellett. Az északon támadásnál valamennyi ablakot betörték és elvették a telefon, villanydrótfat és a gázszolgáltató vezetéket. Az északon nyugat felé megzavart gyermekek és aggok között irrtozatos pánik tört ki és a további pogrom-szerű jelenetet a rendőrség akadályozta meg, amelyik akkor lépett közbe, amikor már az ajtókat akarták felcsúszítani és behatolni a helységbe. A támadást követő reggel az üdülőtelep gyermek és agglakói elmenekültek Berlinbe és a telepet a hatóság lezáratta.

Sziléziában, Pomerániában és Westfalmban különleges zsidóellenes törvényeket hoztak egyes kerületekben és községekben, amelyek legtöbbje arról intézkedik, hogy tilos árjoknak zsidókkal üzleteket könni.

Kiéheztetik a vidéki zsidóságot.

Müncheni titkos jelentések szerint Bajorországban mozgalom indult meg, amelynek az a célja, hogy a kisebb vidéki helységeket ne szolgáltaassanak ki élelmiszereket a zsidó lakosságok. A falusi szövetségek és számos élelmiszerezlet parancsot kaptak, hogy zsidóknak pénzért se adjanak el élelmiszert. A szállodák nem vesznek le zsidó utasokat és a szállodák éttermeiben nem szolgálják ki őket. Csaknem valamennyi szállodában zsidóellenes plakátok vannak.

A „Berliner Lokalnachrichten”, írja: Tegnap este Rheisberg (Mark) valamennyi szállodása egyhangulag elhatározta, hogy egyetlen egy zsidónak sem adnak szállást és étkeztetést.

Karl Frankel tragikus esete

Jülichben letartóztatták Frankel Karl-t aki „évekig fagyalmazó kapcsolatokat tartott

Jenn egy árja növel”. München-Gladbach ba viték be a fogházba, ahol olvan rosszul börtök vele, hogy a fogház harmadik emeletéről leugrott és behalt sérüléseibe. Inkább öngyilkos lett, semhogy a náci-pokolban tovább is szenvedjen.

A német terror a zsidó olimpiák játékosok ellen.

Berlini jelentések szerint a hatóságok, betiltották egy nagy zsidó sportklub működését. Azok a zsidó sportemberek, akik annak idején engedélyt kaptak arra, hogy trenírozhassanak az 1936 évi berlini olimpiaszra most értesítést kaptak, mely szerint azon nem vehetnek részt. Ezzel eklatánsan megsértette Németország, azt a világ csaknem valamennyi sportfórumának tett ígéretét, mely szerint az olimpiádon nem lesz tekintettel a sportemberek fajára, vagy vallására. Az a benyomás, hogy a németek ezzel dokumentálni akarják, hogy nem is számítanak arra, hogy 1936-ban Berlinben lesz megtartva az olimpiák és ezért is hagynak szabad talvást érzelmeiknek. Az amerikai sajtó értesítése szerint ott az a nézet uralkodik, hogy az olimpiázt Rómában, vagy Londonban kellene megtartani.

Berlint elzárják a belvárosi zsidó bevándorlás elöl.

Berlin városa hivatalos közleményben közli a következőket: — Az utóbbi időben azt lehet észlelni, hogy dacára a nehéz viszonyoknak, rendkívül nagy bevándorlási ilyamat indult meg Berlin felé, főleg zsidó elemek részéről. Mivel ez a bevándorlás semmilyen tekintetben sem kívánatos és a kormányzat intencióinak sem felel meg, ezért az utonnan bevándoroltak semmilyen tekintetben sem számíthatnak a közhatalok támogatására és segélyére. A segélyre szorultak a városi menhelyre utasítatnak és a város elhagyására szólítatnak fel. Nem árják Berlinbe való bevándorlása tehát nem kívánatos.

A vidéki zsidóság Berlinbe való bevándorlása annak tudható be, hogy egyes vidékeken a zsidók ottlakása teljesen lehetetlenné vált. Gazdaságilag minden lehetőséget elzárnak előlük, így Berlin rengetegében öröklják meg életüket valamiképpen fenntartani, vagy onnan külföldre vándorolni. Az új rendelet szerint a vidéki zsidóknak ott kell éhen felfordulniok, ahol laknak, viszont Berlinben csak berlini zsidókat fognak-ezentul megkínózni és agyonterrorizálni.

A müncheni rádió bejelentette, hogy a Pfalzban levő Bergzabern város vezetősége elhatározta, hogy zsidót nem enged letelepedni a városban. A város nem ad megrendeléseket „zsidó-barát” cégeknek és aki zsidókkal érintkezik, azt megbélyegzik.

A közigazgatási „Preussische Zeitung” írja, hogy Kaukelmen városban minden házon plakátok vannak és minden üzletben, amelyen ez áll: „Juden haben hier keinen Zutritt!” A város vezetősége felhívta a lakosságot figyelmét arra, hogy ne érintkezzék zsidókkal.

A zsidókat teljesen jogfosztották akarják tenni Németországban.

Berlinből jelentik: Megbízható helységi szert értesülések szerint Nürnbergben szep-

február 10 és 17 között megtartandó nemzeti szociálista pártnapon az új állampolgársági törvényt foglalkoztatni. Az új állampolgársági törvény. Bizonyosra veszik azt is, hogy az árja és nem árja lakosok között házasságkötést is végleg betiltja az új törvény. A most folyó újabb antiszemitizmus hullámáért pontjait abban fogja elérni, hogy teljesen megfosztják a zsidókat polgári jogoktól.

Pogromra való uszítás felsőbb helyről
A Berlinből érkezett legutóbbi jelentések szerint a fővárosban ismét pogrom-hazugulat van. A jelt erre Goebels esszéi beszéde adta meg, aki sokkal élesebben beszélt, ahogy azt a hivatalos távirati ügyintézés továbbadta. A Stürmer új plakátjai és megjelentek a berlini utcákon, amelyek még élesebbek mint eddig, támadják a zsidóságot. Augusztus 13-án este újabb tüntetés volt a Kurfürstendamm-on. Az volt a közönség benyomása, hogy ezt a tüntetést is felsőbb helyről rendezték meg. Tüherautókon pedig rohamosztagosok vonultak végig a városban és hangerejűvel ordították a jüdo-kelők közé, hogy ki kell irtni a zsidókat. Az összes nyilvános helyekről azonnal hazamenekültek a zsidók.

Dresdából is jönnek a hírek, amelyek szerint a zsidó tüntetők cédulákat ragasztanak, amelyekben boykottra hívják fel a la kosság figyelmét. A parkok tőcein cédulák vannak, amelyekben röviden az áll: hogy zsidóknak tilos ráülni.

Zsidóknak minden tilos.
Gladbeckben, amint azt a Frankfurter Zeitung írja, a városi hatóság rendeletet adott ki, hogy zsidóknak tilos a városi fürdők, sport-tér látogatása, zsidók nem vehetnek házakat és földeket, zsidó gyermekek nem járhatnak a többiekkel együtt iskolába és a gladbecki vásárokon nem árusíthatnak zsidók.

Guhrau(Schlesien)ban rendeletet adtak ki, amelyben elrendelik, hogy zsidóknak nem szabad földet, házat venni, azok az iparosok, vagy kereskedők, akik ösztökölésben vannak zsidókkal, nem kaphatnak közszállítást, aki zsidótól bármit is vásárol — hazarárul.

A Stürmer körül...
A Bohemia című prágai újság, amely j3 informált szokott lenni németországi ügyekben azt írja, hogy befolyásos személyek újból intervénáltak a legmagasabb helyen (azaz Hitlernél), hogy három hétre mégis tartsa be a Stürmer megjelenését. Fáradozó sajkának azonban nincs sok reménye a sikerre.

Hinkel, a nem-árja művész nyilatkozata.
Hinkel művész, akit különleges feadattal bztak meg, a következőképpen nyilatkozott: „Tudjuk, hogy imitt-amott zsidók árják mégé bujkálnak dolgoznak. Különösen azon árják ellen fogunk erőlyesen fellépni, akik mint strohmann-ok 30 ezüstart adják el magukat a zsidóknak”.

A Berthold Jakob ügye
A berlini svájci követ és a német külügyi hivatal aláírták azt a megállapodást, amelynek értelmében választott bíróság fog dönteni afelől, hogy a Svájce területéről március 9-én német területre hurcolt Berthold Jakob esetében mennyire sértettek meg Svájce szuverenitását. Ha a bíróság megállapítja majd a német hatóságok büntösségét, akkor külön kérdést fog képezni, hogy ezt a sértést miképpen fogja tudni jóvá tenni a német kormány.

Mit ír Keresky Georg igazgató?
Az ismert zsidó vezérírni írja egy berlini zsidó lapban: „Az írták a berlini la-

Gondtalanul ráporozni
Lebarnolni, lég- és napturkozni csak úgy lehet, ne előbb alaposan bekentse magát Nivea crémnel vagy olajjal. A Nivea lecsökkenteti a melegességet és csökkös bronzszínű lesz a bőre.
Sevegőre és napra csak NIVEÁ-val!
NIVEA-CRÉME 16 - 72 lel / NIVEA-OLAJ 24 - 75 lel
Beverland & Co. S. A. R. Brest

pek vannak kiagatva. A képek egy hamburgi uccajelenetet ábrázolnak. Egy 30 év körüli szöke nő van lefnyképezve, nagyon izlésegy ruhában, amelyből arra lehet következtetni, hogy igen jó házból való és nyakán egy tábla lóg, amelyen a következő szöveg olvasható: „Ich bin vom Ort das grösste Schwein, und lass mich nur mit Juden ein.“ (Én vagyok a város legnagyobb disznaja. Fingom szerez a város minden zsidaját). A fiatal hölgy mellett egy zsidó áll, akinek arcán éppen olyan kiánszenvedés látszik, mint a nőén. Neki is följa lóg a nyakában, amelyen a következő szöveg áll: „Als Jud-junge neh ich immer, arische Mädchen mit anis Zimmer.“ (Zsidókölyök lettem, Csak árja nő van inyemre.) Szép reklám egy újság számára és mélyen jellemző az egész hitlerista ideológiára.

Egy semmitmondó hivatalos hírdetmény.
Heldorf gróf, rendőrpáncsnok, a következő hírdetményt adta ki: „Az utóbbi napokban azt észleltük, hogy a mozgalom híveit, néhány felbujtótól befolyásoltan, zsidóellenes excessusokba bocsájítottak. Az állam és a mozgalom ismételtlen hangsulyozta, hogy a zsidóság elleni harcot nem ilyenképpen kell folytatni. Mindenki, aki a tiltott magánakciókban résztvesz, az kiteszi magát annak, hogy súlyos büntetést kap”.

A diákmenhelyeket is elzárták a zsidó ifjuság elől.
Az „Angriff” szerint a Hitler-ifjak országos szervezete a következő kommunikációt adta le: — Nem lehet feltételezni egyetlen német ifjúról és leányról, hogy idegen fajaakkal egy fedél alatt akarnának élni, vagy ahudni. Felhívjuk az ifjuság figyelmét arra, hogy a mi ifjusági menhelyeink nem állnak a zsidó ifjak rendelkezésére.

Amint elítélnek Németországban.
Andernach am Rhein városka zsinagógájának bejáratánál, — amint ez szokásos az egész világon — az a felirat áll: „Hát nem egy a mi Istenünk?” A város polgármestere felszólította a hitközséget, hogy tivolítsák el ezt a feliratot a templom bejáratától. A Hitler-ifjak a templom bejáratához állottak és körösban kiáltották: „Nehünk nincs azonos Istenünk a zsidókkal!” A feliratot el kellett távolítani. A hitközség vezetője panaszt emelt a kormányhoz azonban a panaszt elutasította.

A Kurfürstendamm fényképei.
A berlini főutvonalon, a Kurfürstendamm-on, ahol az Angriff és a Völkischer Beobachter-t árusítják, nagy eredeti fényké-

Dániában nincs helye a zsidógyűlöletnek

Kopenhágában nemrégiben egy nagyszabású parasztfelvonulás volt, a dán király előtt, amelyen tízezeren részt vettek. A királyi palota előtt állottak fel, hogy előadják a parasztság panaszait. Schested udvari vadászmeister volt az egyik „paraszt-szónok” aki kifejtette a király előtt, hogy azért küzd nehézségekkel a dán parasztság, mert a „zsidó tőke hatalmas nagy” és „természetellenes a zsidóság és parasztság viszonya”. Augusztus 4-én a dán parlament rendkívüli ülészakra gyűlt össze, amelyen a konzervatív párt vezetője Christmas Müller, aki külföldben éismerte a parasztság kívánásáinak jogosságát, ellesen kikelt Schested kijelentésével szemben. „Dániában nincs helye a zsidógyűlöletnek” — mondotta Müller — „itt nem lehet ez törtünni.” Azután aposztrófálta a zsidógyűlölet udvari fővadászmeister egyéniségét és multját és nagy derűtlenség között ismertette azt a körülményt, hogy 1918-ban egy részvény-társaságot alapított a fuvadász, amelynek részvényeit 14 millió dán korona értékben egy J. M. Levin nevű bankház vette át, amely el is vesztette teljesen ezt az össze-

Ha izletesen, olcsón akar orth, kóser vendégőben élkezni, keresse fel a

„COMERCIALA” vendéglőt

ORADEA, Aleea Romei (Kereskedelmi Csarnok épületében, a volt Lloyd kávéház újonnan és minden komorttal átalakított helyiségében)

Bankettek, esküvők összejövetelek céljaira megfelelő nagy terem áll rendelkezésre.

HIREK

A „Népünk” cíakeinek utánnyomását a cikis a forrá megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5695
Péntek: Av 24. Augusztus 23.
Szombat: Av 25. Augusztus 24.
Heti szidra: ראח
Heti hatlora: עני סויערה קרס 5

Szombat kezdete:
üzlet bezárás 7:15
gyertyagyújtás 7:20
Isteniszület kezdete 7:25.
Szombat befejezése 8:25.
Ros chódes bencsolás.
Ros chódes ül csütörtök és péntek.

Beszarábiában a nemzeti-keresztény párt égisze aiatlolyiatnak cuzista-agitációt.

Az újonnan megalakult nemzeti keresztény párt pontról-pontra átvette a cuzista és vasgárdista szervezetek programját, amit bizonyítanak azok a kongresszusok és összejövetelek, amelyeket ez a párt rendezett. Az összegyűlt tömeg előtt minden hol a zsidó kezekben levő földek és üzletek „tisza románok” számára való kiosztását hangoztatták. Augusztus 25-re nagy kongresszust hívtak össze Chisinauba, mely szabad ég alatt lesz megtartva. Erre a kongresszusra A. C. Cuza is bejelentette részvételét. A kongresszussal kapcsolatban az „Aparara Nationala” című antiszemita lap a következő felhívást közli Gh. A. Cuza, a nemzeti keresztény párt titkáranak az aláírásával: „Jöjjetek tömegestől Chisinauból és terdeljétek le A. C. Cuza, a nagy román megváltó előtt. Ott legyen a román nép apraja-nagyja, hogy szent esküt tegyen a cuzista zászló előtt. Tömeggyűletek románok zászlók alá, mely a megváltást hozza nektek.” Tehát a rövid szövege után ismét fel akarják kavarni a kedélyeket Beszarábiában. Újból a zsidók ellen uszítja Cuza a vezetőket álló parasztokat. Jó lesz, ha idejében felkészülnek a hatóságok, nehogy megismétlődjenek a huligán excessusok, amelyek már sokat ártottak az országnak és a román nemzetnek.

Örökösök kerestetnek. A New-York-ban megjelenő „The Spokeman” című zsidó újság június 14-i száma szenzációs cikkében számol be arról, hogy százmillió dolláros örökség keresi a nevét örökösöket. A cikk szerint Weinberger Leib, szegény magyar — zsidó böcher — a poor Hungarian Yeshiva student — az 1848-as szabadságharc után Londonba emigrált, majd onnan Ausztráliába vándorolt ki. Sok mindennel foglalkozott és hatalmas vagyon hátrahagyásával, ezélt ötven évvel, az ausztráliai Melbourneben meghalt. Teljesen magányosan élt, a nagy vagyona örökösök nem jelentkeztek, így a melbourne városi tanács vette a hagyatékot kezelésbe, mely az idők folyamán kerek százmillió dollarra szaporodott fel. A tanács felhívására eddig 1145 Weinberger és Weinberger jelentkezett, de eddig még egyik sem tudta igazolni az örököséggel való rokonságot. Talán az itteni Weinbergereknek nagyobb szerencsájuk lesz.

Dickstein amerikai szenátor megakarja tiltani a „Stürmer” postai szállítását Washingtonból jelentik: A „Stürmer” és a „Cion bécsi” nagyfokú elterjedésére való tekintettel, amelyet az amerikai nemetség körében ért el, S. Dickstein szenátor ajánlotta a szenátusban, hogy tiltsák be a náci-literatura postai szállítását az Egyesült Államok területén. Politikai körökben úgy vélik, hogy a bill elfojja a szenátus fogadn.

CIPÖT MUHARY-nál
ORADEA B.-ul Regele Ferdinand 9.
vegyen szépet, megbízható minőségűt

Beitiltották Prágában „Aufbruch” című hitlerista lapot. Prágából jelentik: Streicher prágai lapját, az „Aufbruch”-ot, a hatóságok végre beitiltották. Két évig üzhett ez a lap zavartalanul propagandát, terjesztette minden akadály nélkül Streicher ideológiáját és öcsaróasait a zsidóság ellen és 2 évig képezte ez a német részek szellemi csemegéjét. Amit a többi cseh országú német lapok, mint a „Reichenberger Zeitung” és „Sudendeutsche Rundschau” csak a sorok között mertek leírni, azt az „Aufbruch” nyíltan és tartózkodás nélkül streicheri stílusban megírta. Az „Aufbruch” beszintetése által a csehszlovák kormány végre egy igen kellemetlenül változó ferget taposott el, ami csak a demokracia dicsőségére szolgál.

Egy ukrán lapot elkoboztak zsidóellenes uszítások miatt. Uzshorod. A Ruszin Keresztény Néppárt hivatalos lapját, az ukrányeivű „Svobodát” az uzshorodi állam ügyvezetés megváltotta. Az Svoboda és uszítás miatt elkoboztatta. A Svoboda úgy látszik megirigyeite Hitlerország babérait és az újbbi időkben egyre sürűbbé igatott és uszított a zsidók ellen. Egyik legutóbbi számában aztán minden hártólullapve rohant ki a zsidók ellen, mire az államügyesség elkoboztatta a lapot.

Afésziszt a munkácsi hitközség zárgondnokasága. Munkács. Mint ismeretes a munkácsi hitközség ellen, ennek volt ügyésze csödöt kért és ennek alapján vagyantömegmondokot helyeztek be a hitközségbe, aki a hitközség összes jövedelmei felett rendelkezett. A hitközség ez ellen felebbezzéssel élt, kérve a gabella-jövedelmek kivonását a zárgondnok hatásköréből, miután cfelett kizárólag csak a hitközség rendelkezik. Az uzshorodi törvényssék a napokban foglalkozott a felebbezzéssel és kimondotta, hogy gabella-jövedelmek nincsenek alávetve a kénysszárgondnokaságnak. Az uzshorodi törvényssék döntése nagy meglegödést keltett Munkácsban, miután a hitközségnek a zárgondnokaság révén már egyáltalában nem volt diszpozíciós joga.

Videki piac és földéren nagy vevőkörrel rendelkező vegyeskereskedés más vállalat miatt sürgősen átadó. Cim a kiadóban.
A prágai zsidó „Hagibor” Csehszlovákia uszobajnoska Prágából jelentik: A vízipóló bajnokság után Csehszlovákia uszobajnoskását is zsidók nyerték meg. A barandovai stadionban az elmúlt héten tartott országos uszobajnoskák prágai Hagibor uszókklubnak immár ötödször hozta meg az országos bajnokságát és pedig 163 pontos följnyvel. A bajnokságot a Hagibor számára Franz Getreuer nyerte meg, aki ilyenódon Csehszlovákia legjobb uszója.

Használjon rendszeresen kellemes illatú

Szt. László

ferfitlenítő szappant, megóvja mindenmü fertőzéses és fertőző betegségektől

A nemzetközi diákkongresszus írtá a német diákságot. Prágából jelentik: A Prágában megtartott nemzetközi diákkongresszuson, a szövetség elnöke Cino Cardini kijelentette, hogy a német diákság, ennek faji karaktere által teljesen izolálta magát a világ diákságától. Ennek iggerd-kesebb bizonyítéka az is, hogy az osztrák diákság, mely eddig a „Német diákság” horetében volt megszervezve, eltaggyta a „Deutscher Studentschaft” és beipett a nemzetközi diákkongresszóra.

Egy titkos szerződés végére. Szijegről jelentik: A romániai Felécsés egyik zsidó kereskedőnek leánya, a feltűnőszépességű Neumann Dóra az utóbbi időben gyakran kiment az országhatár: képező Tszapartjára, ahol egy cseh hivatalnoktal találkozott. Szombaton délután a fiatalember, miként azt messziről látták: vadászfegyverrel a hátán jelent meg a Tisza eson oldalán, intett a leánynak, akihez néhány szót is átkiabált, majd amidőn a leány „tagadó választ” adott, a fiatalember lekaptá a válláról a fegyvert, előbavette a leányt és ráölt. A lövés halálos volt és a leány holtan esett össze, anélkül, hogy bármilyen utbagyújtást adhatott volna merénylője kiltétéről. A titkos szerződés gyilkos után, aki a Tiszaba dobra fegyvert, elmenekült a tett színhelyéről, mindkét ország csehszépsege megindította a nyomozást.

Aranylakodalom. Egy kiváló tanító pár, a köztisztelőben és szeretetben álló Lengyel Samu humenei ny igazgató és neje F. hó 11-én, Sábát Nachmi utáni napon ülték meg — minden nyilvános ünneplés elkerülésével — szük családi körben, mintaképül szolgáló házasságuk félszázados évfordulóját.

Carmen-Silva-ban feloszlatták a cuzista alakulatokat. Bucarestből jelentik: A rendőrség feloszlatta a nemzeti szocialista ifjuság szervezetet (az egyesült Cuza-Goga párt helyi tagozata) szervezetét, mert megszállták a furdó zsidó közönséget, sőt arra akarták egyrészt rábírn, hogy ott-hagyja a furdóhelyet. A negyven cuzista ifjú és nő, elharikádoztak magukat helységükben és csak könnybombák dobása után adták meg magukat.

Kérjük mindenütt az

»ACBA-IUCIA«
anliszeptikus pipere szappant

Kézmosáshoz használjuk az olcsó és kiváló minőségű medve védjegyű

»URSUS« szappant
Gyártja:
Breckner János r. t.
Alba-Iulia

— A szaloniki zsidók csatlakoznak a bojkotthoz. Szaloniki. A város zsidó lakossága hatalmas gyűlésen kimondta a német áruk újabb bojkottját. A nagyiparosok és gyárosok megengedték, hogy bármikor betekintethetnek könyveikbe, arravonakozójuk, hogy betartják a bojkott határozatokat.

— Fogság és kiutasítás. Jeruzsálemből jelentik: Zúftában elítéltek 47 személyt, köztük zsidókat, keresztényeket és arabokat, akik nem legálisan lépték át az ország határát. Az ítéletek többhónapos fogsárral és azok kitöltése után el kell hagyniuk az országot.

— A párisi Figaro megeáfojt híre. A párisi „Figaro” azt a hírt közölte, hogy az angol kormány diplomáciai lépéseket szándékozott tenni a németországi zsidóellenes intézkedésekkel kapcsolatban. Amint illetékes helyen kijelentették Londonban, a Figaro jelentése nem felel meg a valóságnak és az égből kapottnak nyilvánítja.

— A citromot is zsidónak deklarálták a németek. A Frankische Tagezeitung nagy cikket közöl, amelyben bucsut mond a citrom használatának, mert öntudatos németek csak rebarbá-tat fogyasztanak és nem „fajlag idegen” citromot. Isten veled, Te hála! — látnak dőlőszáji citromot, mert mi kitarunk a mi német drága „rebarber”-unk mellett. A németek most a citromot kezdik eldölni, a zsidók mellett, mert nekik úgy kell a gyűlölet, mint más normális embereknek a levegő. Nem tudnak harc nélkül éni — és ez lesz végzetes népi tragédiájuk is.

— 140.000 zsidó sejm-választó van Varsóban. A városi városi tanács elkészítette az új törvény alapján a lengyel főváros sejm-választóinak névsorát. Ebből a listából kitetszik, hogy a második választási körlet, amelyet zsidók laknak, 141.779 szavazati joggal bíró zsidóval rendelkezik.

— Dr Frank birodalmi képviselő szobra. A manheimi hitközség levelet kapott az NSDAP helyi csoportjától, amelyben azt írják, hogy a dr Ludwig Frank birodalmi képviselő szobrát, amelyet 1933-ban eltávolítottak a Goethe-utcáról, kiadnák a hitközségnek, amennyiben azt a zsidó temetőben fel akarják állítani. A levél Heil Hitler-rel kezdődött. A manheimi zsidó hitközség levele a következőkkel válaszolt: „Tekintettel arra, hogy dr Ludwig Frank birodalmi képviselő a világháborúban nem a zsidó hitközségért, hanem a német hazáért halt hősi halált, ezért emlékműve más bantásmódban kellene részesüljön. Főleg ha azt a körülményt is tekintetbe vesszük, hogy dr Frank az egyetlen képviselője volt a német parlamentnek aki hősi halált halt a fronton! Aláírás: Dr Oppenheimer.”

* Oldeveles ovónót keresek 2 és fél éves kislányom mellé. Csakis éves bizonyítványokkal rendelkezők küldjék be fényképes ajánlatukat Mr. Ph. Ladislaus Singer, Timisoara II. Str. Saguna 8.

— A norvég külügyminiszter nyilatkozata. Egyik svéd napilapban Khot norvég külügyminiszter nyilatkozott, amelyben közli, hogy kormányának előterjesztette, hogy támogassák a Népszövetségnél azt az indítványt, hogy a legközelebbi ülésszakon foglalkozzanak a német zsidó menekültek ügyével. Egyidejűleg javasolni fogja, hogy nemzetközileg rendezzék a menekültek ügyét s hogy minden menekült a Népszövetség fennhatósága alá tartozzék. Régebben is erősen exponált magukat norvég államférfiak a zsidó kivándorlás érdekében és így a Népszövetségnél megmozdított dr Christian Lange nevét a norvég zsidóság elismerésében bírták a Nemzeti Alap aranykönyvébe. Dr Lange erőteljesen támogatta mindenkor a palesztinai érítés munkáját is a Népszövetségnél és bárhol, amikor erre alkalom adódott.

— A cernaui héber tanító-seminárium (három éves tanfolyam). Dr Márk főrabbi vezetésével újból megnyílik az új iskola-szezonban, október 15-én. Ebben az évben az első és harmadik tanfolyam nyílik meg. Felvételi és pótvizsgák is október 15-én lesznek. Érdeklődők részletes felvilágosításért forduljanak dr Gottlieb tanárhoz, Cernaui, Str. Pop. Logotheti 17.

* Erdélyi zsidó szülők figyelmébe. Oradeai ortodox zsidó családok elfogadnak teljes ellátásra az iskolaszakra fiatal vagy leányt. Fürdőszoba, komfortos lakások, közel az iskolához. Címek a kiadóban. — Iskolás gyermekek orth. izr. urcsalád Oradeán teljes ellátásra elfogad. Cím: Rutzersdorf Arturnd Oradea, Str. Xenopol 5. — Orth. izr. urcsalád elfogad teljes ellátásra urleányt esetleg fiút, fürdőszoba és zongora használatát, esetleg oktatással. Iskolák közelében. Özv. Berger Antalné Oradea, Str. Xenopol 5.

— Szíria a japán dumping ellen. Beiruthból jelentik: A Szíria és Japán között folyó gazdasági tárgyalások folyamán a szíriai főkörmányzó követelte, hogy a két ország közötti gazdasági kapcsolatok kompenzációs alapon jöjjenek létre. Amennyiben Japán ezeknek a feltételeknek nem tesz eleget, akkor a japán árukra a legnagyobb vámtétet vetik ki. A szíriai és libanoni nagyiparosok teljes behozatali tilalom kimondását kérik, mert a japán áruk elárasszák a piacot. A szíriai főkörmányzó elhatározása Palesztina szempontjából sem közömbös, mivel fontos, hogy a szomszédos francia protektorátus alatt levő Szíria milyen álláspontot foglal el a japán dumpingjal szemben.

— Az oradeai 1888-ban léteített és nyílv. joggal bíró társulati fiú és női felsőkereskedelmi iskolában (Aleea Cejdu 1.) az előjegyzések folyamán vannak. A zsidó tanulók a szombati irás alól felmentésben részesülnek. Elhelyezésük gondoskodás történik. Kiváratra prospektust küld az igazgatóság. Ez a nagymítu iskola ma is házigazdó az erdélyi gazdasági életben. A tanítványok ezrei kerültek ki ebből az iskolából, a hosszú évtizedek alatt, akik kikérültek az életbe és mindenütt megállták a helyüket. Képzett kereskedőre mindig szükség lesz a társadalomnak és az ehhez szükséges elsőrendű kvalifikációt legjobban az oradeai felsőkereskedelmi iskolában szerzik. Ez az erdélyi zsidó társadalom figyelmét különlegesen felhívjuk fenti iskola értesítésére.

— Hitler zavarban lehet... A palesztinai német konzul a Haifai kikötő Hadar Hakarmel negyedében levő Herzl-szálloda tulajdonosának, Hans Davidsohnak megküldte a Hindenburg-érmét, amely Hitler 1934-ben kiadott rendelkezése értelmében, minden német volt frontharcosnak jár. A berlini birodalmi hivatal kísérő levele következőképpen kezdődik: „Der Führer ehrt Sie gütigste ihm Ansehen...”

— Haifa lesz az angol tengeri haderő új stratégiai pontja. A milanoi „Corriere Della Sera” írja: Anglia így tervezi, hogy Földközi tengeri haderejét Máltából Haifába helyezi át és Akabában, a Vörös tenger partján új flottabázist épít ki hajóhada számára. Azonkívül egy repülőteret is építenek itt, mihelyt Haifából kiépült vasútja. Palesztina és Transjordánia az angol haderők közlekedési operációs bázisa lesz. Ezzel a tervvel megkerülheti Anglia a Suez-istmuszát és az angol áruk Haifából Akabába küldhetők a Vörös tengeren át Bagdadig. Ezekből az intézkedésekből arra következtetnek, hogy stratégiai gazdasági és politikai szempontból Malta szigetere már nem a „legfontosabb” flottabázisa Angliának, a Földközi tengeren.

— Hitleristák vettek részt a constantinei pogromnál. Az antiszemitaizmus lektüredésére alakult liga elnöke, Bernard Leache francia újságíró Wienben tartózkodott, ott az újságíróknak a következő nyilatkozatot adta: Amikor a liga megalakult, 11 tagja volt Párisban. Ma már van fiókja Svájcban, Belgiumban, Csehszlovákiában, az Egyesült Államokban és Egyiptomban. A francia név nem ismeri a fajgyűlöletet, és nem is fogja ismerni schasem. Algírban, Constantine városban, ahol egy évvel ezelőtt a szomorú pogrom volt, a Liga megállapította teljes határozottsággal, hogy a pogrom értelmű szerzői náci provokátorok voltak, akik a berlini propaganda minisztérium megbízásából, szegénysorsú arabokat heccelték fel. A provokátorok neveit és ténykedését sikerült felderíteni. Az akkor francia belügyminiszter, aki felkérésünkre a helyszínen személyesen ellenőrizte a nyomozást, a mi adataink helyességéről kétséget kizáróan meggyőződött. A heccelben részt vett egy Henry Lautier nevű többszörösen büntetett előleltű fezőr, aki német pénzen, egy „Tam-Tam” című antisemita lapot ad ki francia és arab nyelven.

— A lengyel sejm-választások. A lambergi választókerület zsidó jelöltjének kiválasztásánál a keletgalíciai cionista szervezetben konfliktus tört ki, amely odavezetett, hogy a klub alelnöke dr Rosmarin lemondott valamennyi tisztviségéről. Erre a keletgalíciai cionisták gyűlést tartottak és elhatározták, hogy dr Sommersteint fogják jelölni, mint cionistát, a sejm-választásokra. Az új törvény szerint a sejmben a lengyel zsidóságot hat zsidó képviselő fogja reprezentálni. Ezekből 3 cionista, 2 agdistá és 1 jelölt a zsidó gazdasági szervezetből lesz kiküldve. A kongressz-polen cionista szervezetei elhatározták, hogy a sejm-választásokon nem vesznek részt, mert nem ad módot az új választási törvény, hogy független zsidó jelölteket állítson. Hasonló döntést hozott a Poale Zion szervezet is. Viszont a Mizrahi szervezetek elhatározták, hogy részt vesznek a választásokon. Hasonló döntést hozott az általános cionisták B. csoportja (Eih Livnot) is.

— Zsidó ucca nevek Bratiárában. A bratislavai városi tanács legutóbbi ülésén elhatározta, hogy néhány uccát zsidó polgárokról nevez el, akiknek érdemeik vannak a városban. Elsősorban azt a most nyílt uccát kell megnevezni, amely a zsidó uccából a Miklós-templom felé vezet és a Kastélyuccába terlik. Ez az ucca a „Chassam Szofer” nevet kapta. Ott van a Simoni-Michael Pressburger által létesített Betk Hamidras, amelyben a Chassam Szofer annak idején tanított. Érdekes, hogy ennek az uccának nyitása Izabella főhercegnő eszméje, aki nem gondolta volna, hogy jeltének jóvoltából egy zsidó rabbi fogja elnevezni. A zsidó kórház előtti teret a zsidó kórház alapítójáról Engel-ternek nevezte el. A Schreiber-uccát pedig arról a filantropról neveztek el, aki nagy alapítványt tett a városnál, valláskülömbésg nélkül. Bratislava városa humanitásáról és megértéséről tett tanúságot, amikor zsidókról nevezett el uccákat.

— Barmievoh ünnepély. Kedves családi ünnepély volt Weisz Móritz oradeai export nagykereskedő házában az elmúlt szombaton, amikor is József fia tartotta barmievoh ünnepélyét. Az ifjú szép beszédben esztelte a nap jelentőségét, amelyet megért. Tudja jól, hogy mostantól a zsidó élet ezrnyi kötelessége hárul rá, de igéri, hogy mindig meg fog azoknak felelni és köszönet szüleinek mindazt a jót, amivel eddig elhalmozták. A díszes családi ünnepségben sokan vettek részt és gratuláltak a szülőknek és a barmievohját ünnepelő ifjúknak.

PALESZTINA

A liberális zsidóság Palesztinájért. A liberális zsidóság világszervezetének előjárósága ülést tartott Hágában, amikor is megtárgyalták a liberális zsidóság aktuális kérdéseit. Egyes delegációk referáltak országukban levő helyzetéről. Hollandiára vonatkozólag elhatározták, hogy liberális imaret állítanak össze Amsterdamban és Hágában. A bécsi és budapesti újonnan alakult liberális csoportokról Margarete Goldstein számolt be. A bécsi liberálisok még nem kaptak engedélyt, hogy nyilvánosság joggal bíró hitközséget alakítsanak. A hágai gyűlésen hosszabb Palesztina-vita alakult ki. Dr Schulman new-yorki rabbi, aki a Jewish Agency nem-cionista counciljának tagja, legutóbbi palesztinai utjáról számolt be és a liberális érzelmi palesztinai zsidóságról. Elhatározták, hogy támogatni fogják azt az irányzatot, amely Palesztinában a liberális vallási gondolkodás alapjára áll. — E célból bizottságot küldtek ki, amely a következőkből áll: Dr M. Ehrenpreis Stockholm, Prof. Ellbogen Berlin, dr Goldenson New-York, dr J. Morgenstern Cincinnati, dr Abba Hillel Silber Cleveland és Rev. M. L. Perlzweig London.

A legutóbbi tíz év palesztinai bevándorlói az angol gyarmatügyi miniszter szerint. Az angol alsóházban Nation tábornok interpellált és megkérdezte, hogy hány brit és hány más nemzetbeli zsidó vándorolt be a legutóbbi tíz évben Palesztinába? MacDonald gyarmatügyi miniszter válaszában kijelentette, hogy 1925. január 1-től 1934. december 31-ig 148.280 zsidó vándorolt be, amelyből 2318 az angol impérium alatt levő országokból, viszont 145.962 más állambeli zsidó vándorolt be.

A „Hadassa” újabb fontos munkaterevel Jeruzsálemben tartózkodik jelenleg az amerikai „Hadassa” nőszervezet elnöknéje: Mrs. Jacob, aki azért tartózkodik az országban, hogy előkészítse az egyetem orvosi fakultásának klinikáját, amely Rothschild Mayer báró nevét fogja viselni (a Hadassával karöltve állítja fel.) Ez a klinika lesz az alapja a héber nyelvem orvosi fakultásának. Ezen a klinikán lehetővé válik a palesztinai zsidó orvosi karnak további képzésének magát mindaddig, amíg az orvosi fakultás meg nem nyílik. A palesztinai sajtó képviselői előtt kijelentette az elnökné, hogy ma már ott tart a palesztinai zsidóság, hogy bizonyos feladatokat önmaga vállalhat, olyancokat, amelyek eddig a Hadassa hatáskörébe tartoztak. Így például az iskolák egészségügye, a tuberkulózis elleni harc. A Hadassának viszont újabb nagyszabású tervei vannak az országban, amelyek részleteit az 1935. novemberében Amerikában tartandó konferenciájukon fogják részletesen megtárgyalni.

A cukorgyártás kilitásai Palesztinában. Egy társaság alakult zsidó tőkészek közreműködésével, amely cukorgyártással akar foglalkozni. Az első kísérlet cukoriparra természetesen, jó eredménnyel zárult. Ha a terv valóra válik, akkor 5000 munkás jut kenyérhez. Az ország évi cukor szükséglete 25.000 tonna és ennek termeléséhez 30.000 dunam földet kell bevetni cukorréppel. A vállalkozásnak 600.000 font tőkére van szüksége. A tervezett társaság tagjai jelenleg Palesztinában tartózkodnak, hogy a termelési lehetőségeit a helyszínen tanulmányozzák, nagyszabású vállalkozásuk számára.

900 amerikai érkezett Palesztinába. A „Roma” olasz közönség egyenesen New-Yorkból 900 amerikai érkezett Haifába, akik közül 180 bevándorló, míg a többi mint turista látogat Palesztina földjére.

Az 1936. évi Levante vásár előkészületei már most megkezdődtek. A szervező bizottság tagjai számos országot személyesen látogattak meg, a kiállítók szervezése érdekében és utjuk mindenfelé a legnagyobb érdeklődést keltette. A vásár előreláthatólag igen nagyszabású és eredményes lesz.

A „Doar Hajom” jelentése szerint egy lengyel tőkés érdekeltség Bae Brak-ban kerékpárgyárat létesít.

Fél millió font főleglege volt májusban a Palesztina-kormány. A Palesztina-kormány májusban fél millió font büdzsé fölösleget mutatott ki.

19 millió fontot investáltak palesztinai építkezésekre. A kormány hivatalos kimutatása szerint, az utóbbi években a következő investációkat létesítették építkezésekre 20 városban és fontosabb helyiségekben. 1930-ban 2.945.000 fontot, 1931-ben 2.721.000 fontot, 1932-ben 1.432.000 fontot, 1933-ban 5.601.000 fontot és 1934-ben 6 millió fontot, összesen tehát 18 millió 700.000 font az összeg, amelyet építkezésekre fektetett Palesztina zsidóság.

Tiso-beav ünnepése a Siralom-falnál. Ab 9-én sokezer zsidó látogatta meg a Siralom-falát, hogy ott a gyász-ünnepet elmondják. A ceremónia a legnagyobb rendben folyt le. Semmiféle rendezés nem volt.

Mandátum bizottság foglalkozott az illegális bevándorlás kérdésével és a szomszéd-országbeli arabok beszivárgásával. A genff mandátum-bizottság legutóbbi ülésén szóba került a Palesztina bizottság jelentésének az illegális bevándorlás kérdése is. A bizottsági tagok egyike utalt arra a lehetőségre: állapokra, hogy míg az illegálisan bevándorolt zsidókat bezárják és kiutasítják, addig az arabok eszerszáma jöhetne meg Palesztinába, minden nehézség és ellenőrzés nélkül a szomszédországokból. A Palesztina-kormány kijelentette, hogy azok a feltételek, amelyek sokszerejni arab beszivárgásáról szólnak, tulzoktak és nem felelnek meg a tényeknek. Van ugyan arab munkabevándorlás, de ezek szövmunkára szerződnek, akik a munka végeztével távoznak az országból.

A palesztinai japán dumping. A palesztinai kormány hivatalos jelentése szerint március hónapban 82.477 font értékű japán áru érkezett Palesztinába, míg az odainyitott export összesen 1 fontsterling értékű képviselt.

Smilansky vezetésével a narancs-termelők felkeresték a Jewish Agencyt az export ügyében. A palesztinai narancs-termelők és exportőrök Mose Smilansky és Tolkowsky vezetésével felkeresték a Jewish Agency executivejét, amikor is alaposan megtárgyalták a legközelebbi narancs-szezon terméskültásait és export lehetőségeit. A delegáció felkereste a Jewish Agency vezetését, hogy igyekezzék odahatni, hogy azok a deviza-kivitteli nehézségek, amelyek néhány országban nagyon megnehezítették az export üzlet lebonyolítását, könnyítessék meg. Ez a helyzet rendkívül sok nehézséget okoz és vannak országok, amelyekkel képtelenség ezek miatt az üzletet lebonyolítani. A tárgyalások folyamán alaposan megtárgyalták a kérdést és elhatározták, hogy minden lehető elkövetnek, hogy ez a Palesztina gazdasági élet szempontjából oly lényeges probléma, minél eredményesebb megoldást találjon.

A mufti lapja „Al Djamea Al Islamia” azt a hírt közölte, hogy a cionista szervezetek Európában, a chalucek katonai kiképzését is elősegíti. Ezt a hírt a többi palesztinai és syriai arab lapok is átvették. A Jewish Agency politikai osztálya erre egy erőlyes demontit küldött a lapoknak, amelyben leszögezi, hogy a chalucek kizárólag gazdasági kiképzést kapnak és sehol sem kapnak katonai kiképzést. Ez a tiltakozás megjelent csaknem kivétel nélkül valamennyi palesztinai és syriai arab újságban. A Damaszkusban megjelenő „Lisaa Al Achrar” című lap a demontitba a következő megjegyzést fűzi: „Sajnálatos, hogy vannak még újságok, melyek nem tudják elegendően kiadni azt az áldást, amelyet a zsidók munkája jelent Palesztinában és azon farraknak, hogy hamis híreket hozzanak forgalomba. Ezek az újságok azt akarják elérni, hogy azok a chalucek, akik a romokban új életet várnak, akik a természetellenes földet termékenyvé teszik, imperializmus célok szolgálatában állnak. Ezekről el lehet mondani, hogy van szemük és megismerhetők. Egy traktor látnak és azt hiszik, hogy ágyú. A mezőgazdasági gépekben fegyvert látnak és az utópisztára szolgáló köveket fegyvergolyóknak.”

A palesztinai betegsegélyző (Kupat cholim) most hozta nyilvánosságra az 1933-1934. évi beszámolóját. A munkásság által fenntartott betegsegélyzőnek 43.138 fizető tagja van. Ez évben 7628 font láppénzt fizetett ki. 607.689 beteg látogatta meg. 1934. évben a rokkantak alából 52 személy részesült támogatásban 1306 font értékben. 329 orvosa és 520 más alkalmazottja van a betegsegélyzőnek. Afulében és Tiberiasban saját kórházat tart fenn. Ezenkívül az ország minden kórházában fenntartott helyek vannak a Kupat cholim tagjai számára. Ambulatoriumokat is tart fenn az ország minden részében. A Kupat cholim az egyetlen betegsegélyző, amelynek saját gyógyszerintái vannak. Vannak ambulátelepei Mozaban és Karmelen.

A lengyelországi kivándorlók 75 százaléka Palesztinába tart. 1933. első felében összesen 16.772 személy hagyta el mint kivándorló a lengyel költársaság területét. Ezekből 12.372 személy Palesztinába ment, tehát a kivándorlók 75 százaléka. A többi 4400-ból 1663 Argentiniába, 766 az Egyesült Államokba, 522 Kanadába, 505 Brazíliába, Paraguyba 356, Uruguayba 280 és más tengerentúli országba 400 személy ment. Megemlítendő még, hogy Palesztinába kizárólag zsidók mentek, viszont a többi kivándorlók között voltak zsidók és nem zsidók vegyesen.

Ha palesztinai utazását a legjobb feltételek között akarja lebonyolítani, forduljon bizalommal a nagy tapasztalattal rendelkező, régi utazási irodához:

„ZION LLOYD”

utazási szervezet a Közel Kelet részére.
Igazgató: M. Jampolski
BUCURESTI, Ca'ea Victoriei 33.
Telefon 3.60.13

Erdélyi ügynökségei:
Dr. W. Neumann CLUJ, Str. Berteloid 12.
Balázs Miklós ORADEA, Str. Alexandri 34.
Comercia Sa'u-Mare, Iata Bratianu No. 1.
Weisz Jenő, SIGHET Str. Bogdan Voča No. 33.

A „ZION LLOYD” szervezete lelkismeretesen kiszolgálja ügyfeleit. A ZION LLOYD Constantín speciális ügykezelést tart fenn, amely gondoskodik az utasok behajózásáról.

Egység és béke a Mizrachi-Világszervezetben

Lezajlott a Mizrachi krakkói világkonferenciája

Ráv Fischman és Ráv Meir Berlin visszavonultak a vezetőségéből. A revizionistákkal való együttműködés gondolata dominált a krakkói konferencián

Augusztus 11-én vasárnap kezdődött Krakkóban a mizrachi világszervezet világkonferenciája. XIX. cionista világkongresszusra szóló delegátus választások azt mutatták, hogy a mizrachi gondolat nagyon is megerősödött világszerte és ezzel az erővel nemcsak a cionista világban belülről, de kifelé is számolni kell. A zsidó élet minden vonalán erő és hatalom jelent a tradícióhoz hű cionista felfogásu zsidóságnak ez az erős szervezete. Ma még mindig fennáll az az erős szervezetben egy körülbelül 25 százalékos erő kép...

is vinni a mizrachi ifjú harcosai, ahogy eddig tették akkor remény van rá, hogy az idősek lassu lépéit mellett az ő dübörgő harcos lépéik rognak megerősödni, mert olyan cél felé menetnek, amelyek azt a biztos reményt táplálják, hogy sikerülni fog valóban felépíteni az országot a Tóra szellemében.

Ez a lényege annak az ideológiai beállítottságnak, amely ma a mizrachival kifelé és befelé fennáll és amely meghatározza azt az utat, amelyet követnie kell.

A konferencia lefolyása.

A krakkói Atlatic mozgó helyiségében 300 ember gyűlt össze a Mizrachi világkonferencia megnyitó ülésére. Az elnök asztalán ültek: Rabbi Meir Berlin, Rabbi Fischman, H. Farsten, Rabbi Amiel, Rabbi Gold, Rabbi Neufeld Genchovsky stb. A lengyel kormány megbízásából résztvettek a vajdasági vezetők Simecz és Kulikovsky. Dr. Markus nyitotta meg a gyűlést. Azután Ráv Fischman beszélt aki változta a konferencia adatait.

Már másodikban gyűlünk össze Krakkóban, több mint husz különböző országból, rabbik, fiatal és idősebb mizrachisták, valamennyien egy cél érdekében: Ha a galutból az Erecbe megyünk, akkor a Tóra világító fáklyájával kezünkben indulunk. A mi nagy vezetőink Abraham Hekach Hakohen Kook megbízott, hogy a következő üzenetet adjam át a konferencián: „A földi Erec Jisraelt most épül, igyekeznünk kell, hogy az égi Erec Jisraelt is építsük fel.”

Majd felolvasták Palesztina rand-rabbijának Ráv Kooknak üdvözlő táviratát, amely a következőképpen szólt: „Az igazság erejével vissza fogjuk vinni mozgalmunkat a szent forráshoz.” A konferencia elhatározta, hogy válaszolni fog egy meglehetősen táviratban a beteg nagy rabbinak, Dr. J. Schwartzbart az általános cionisták nevében üdvözölte a konferenciát. Krakkói városa nevében Salamon Bügeleisen beszélt. Elhatározták, hogy hódoló táviratot küldenek Prof. Moscioky köztársasági elnöknek. Ezután Meir Berlin elporentálta az elhunyt mizrachista vezetőket, akik a legutóbbi konferencia óta haltak meg: Tel-Aviv fő-rabbiját, Aronson rabbist, rabbi Fajanszt Byalystokból, rabbi Jaffet Manchesterben stb.

Délután zárt ülést tartottak, amelyen sem vendégek, sem pedig a sajtó képviselői nem vehettek részt.

Rabbi Meir Berlin referátumában kihangsúlyozta, hogy sok problémát kell megoldani a mizrachinak, mivel a többi cionista pártok a napi kérdésekkel vannak elfoglalva. Eorralmas képét festi a német zsidóság gyermekeinek Palesztinában. A bal oldal vállatlan nevelése folytán elvesztü a zsidóság eme gyermek lelkeket. Ami a revizionizmust illeti, reményének adott kifejezést, hogy vissza fognak még térni a szervezetbe. Még a munkásság mozgalmá sem tarthat örökké és pozíciója sem lesz olyan erős, mint amit most elfoglal a cionizmus keretein belül, mert ez is az idő múlás és környezetnek behatásaitól függ. Csak egyetlen mozgalom van, amelynek jövője van és öröké totalis hatása a zsidóságra.

és ez a vallás konzerválása, tehát a Mizrachi.

A Mizrachi mindaddig fog hatni és dolgozni, amíg az egész zsidó nép el nem ismeri, hogy Tóra nélkül nincs zsidó létezés. Hogy ismét visszatérjen a zsidóság az ősi forráshoz, ezért harcolni kell. És ezt a harcot nem csak Palesztinában kell vállalni a Mizrachinak, hanem mindenfelé az egész világon. Azért kell a mizrachit egézséggel, erőssé és nagyvá tenni.

Rabbi Amiel (Antwerpen) megállapította, hogy a Mizrachi erősebb lett az utóbbi két évben, most több országból jöttek delegátusok és többen. A vallásos szellem azonban inkább gyengült Palesztinában, mint erősödött. Vigyázzunk majd, hogy amit Krakkóban építünk, ne rombolódjék el Luzernben.

Ráv Gold amerikai delegátus a krakkói konferenciát jómkipur napjának tekinteti, amikor mindenkinek be kell ismerni vétkeit. A vallásos zsidóság széles rétegeinek bevonásáért meg kell menteni a menthetőt.

Rabbi A. Neufeld (Varsó) kihangsúlyozta, hogy a konferencia központi problémája a vallás helyzete Palesztinában. Ugy kell állnunk a zsidó gyerekek előtt, mint akik az országot építik, mint koldusok, hogy megengedjék nekünk, a zombát megtartását és respektálják a zsidó szenteket. Ez egy olyan tragédia, amelyhez fogható még nem volt a történelem folyamán. — A szónok a vallásos zsidósághoz fordul, hogy szervezkedjenek ami szabad szellem ellen, amely annyit rombol a zsidó óceánban, a galutban és az Erecben egyaránt.

Ráv Nissenbaum (Varsó) az ismert író, egy ősz, imponáns megjelenésű főrabbi szerint elérkezett az idő, hogy a nemzet alappon álló vallásos mizrachisták ultimátumot küldjenek a luzerni kongresszuson legfontosabb zsidó értékeinket megsemmisítő bal oldalnak.

A vasárnap esti ülésen beszélt: Ostrowsky rabbi Palesztinából, aki a „Mizrachi Hawatik” álláspontját ismertette, azután beszélt rabbi Pollák. Hétfőn délután beszélt Lipschütz (Palesztina), dr. Federbusch (Finnország), rabbi Amiel, Prof. Pick. A vita nagyon heves volt. Hétfőn délután beválasztották az elnökségbe: Rabbi Amielt, rabbi Brodt, rabbi Warsawskyt, Prof. Picket, rabbi Neufeldet, Epstein, Schapiroét. Ráv Fisman referátumot tartott a mizrachi jelenlegi helyzetéről. Schechterman a szervezet gazdasági helyzetéről referált.

A „Hapoel Hamizrachi”, amely 13 delegátussal képviselte magát és külön frakciót képviselt, kijelentette, hogy azért harcol legfőképpen, hogy a cionista szervezet vezetősége olyan elemekből álljon, akik szívesen szállnak Palesztina vallásos felépítése érdekében.

Az „Iniciativ-csoport” azt hangoztatta, hogy a mizrachisták lépjenek be a revizionista NZO-ba. Ez az indítvány nagy feltűnést keltett és élénk visszhangra talált.

Az „Iniciativ-csoport” annál is inkább nagy hatást váltott ki, mivel annak élén Ráv J. M. Blumentfeld és J. Jungster állottak, akik mellé számos nagy rabbitelki sorakozott és már előzetesen röpdédulákka igyekeztek felfogásuknak a konferenciát

megnyerni. Ez a csoport erőlesen állásfoglalást a közös sél ellen is, sőt j avastukra kimondották, hogy sél a mizrachistákra mindaddig nem kötelező, míg a vallásos zsidóság érdekei megfelelő képviseletet és respektust nem nyernek a cionista vezetőségnek. A csoport javaslatára a konferencia engedélyezte a jobboldali felfogásu mizrachistáknak azt is, hogy az ONZ. revizionista bécsi kongresszuson elveik fenntartása mellett mint delegátusok részt is vehetnek.

Ahogy ez a csoport álláspontját képviselte, arra enged következtetni, hogy a közlényében a mizrachi szervezetnek ezek az „iniciativ” elemek, az egyik legerősebb szárnnyát fogják képviselni.

A palestinai főrabbinátus 300 palestinai imaház és zsinagóga kezdeményezéséből megbízta P. Tehush tel-avivi rabbist, hogy nyújtson át egy petíciót a cionista kongresszusnak, amelyben kérjük, hogy a Jewish Agency hasson oda, hogy a zombát szentségét tartsák meg az összes kolóniákon és kvucákban. Hasson oda a cionista kongresszus a palestinai kormánytól, hogy egy szombati munkaszünetet törvényes erővel rendező általános érvényű törvényt hozzon.

Ráv Fischman és Ráv Meir Berlin között kifejezték a konferencia folyamán a politikai ellentétet, ami kincsen érintette a jelenlevőket, mert mostanig, mindig egymás mellett harcoltak. Az ellentétet főleg abban nyilatkoztak meg, hogy Ráv Fischman legintranszigensebben amellelt foglalt állást, hogy a Mizrachi szervezetben csakolyanok foglalhatnak helyet, akik a szervezet rendelkezéseinek, főleg pedig ideológiai célkitűzéseinek 100 százalékban alávetik magukat és nem keresnek megállapodásokat a cionista szervezetben levő olyan irányzatokkal, amelyek ha ma uralkom is vannak, de viselkedésükkel arcul csapják a vallásos zsidóság érzelmeit. Míg Ráv Meir Berlin a szervezet egysége érdekében a békés megegyezésnek a híve, az új vezetőség megválasztásánál az ellentét folytán mindkét mizrachi vezető férfi kérésére elhatározták attól, hogy őket válasszák meg továbbra is a szervezet vezetőivé.

Eunélfogva a Mizrachi világszervezet executívja a következőképpen lett összerakva: Ráv God, Ráv S. B. Feldman, Ing. Pick, Schapira, Genchowski, Ráv Neufeld, és egy hetedik executive tag beedelegálását későbbre halasztották.

Érdekes megemlíteni, hogy a konferencián körülbelül 200 delegátusból 180 rabbi volt képviselve és inkább egy rabbi-konferencia jellegű birt. Rendkívül sok közülük igazi keleti zsidó viseletben volt, és nagyon sok lengyelországi, galiciái rabbi vett részt, akik nagy tekintélynek örvendenek országuk határain kívül is.

A krakkói konferencia legfontosabb határozatai közé tartozott az, hogy a luzerni kongresszus a Mizrachi egységese lép fel a vallásos zsidóság érdekeinek megvédésére és amennyiben ugy a chimich kérdésében, valamint a cionista világszervezetnek vallást negligáló eddigi viselkedésével szemben intézményes biztosítékot nem kapna, ugy delegátusainak többségére bizza a világkongresszussal szembeni legerősebb szankciókat esetleg a kongresszusról való eltávozást. A Poale Mizrachi és a Mizrachi Hawatik csak mint a világszervezet alsopartjai fejthetnek ki a jövőben tevékenységet. Az új executív utasították az alapszabályok módosítására és a krakkói konferencia többségi megnyilatkozása folytán utasították az executívét, hogy amennyiben a cionista világszervezetben a Mizrachi vallási igényei kielégülést nem nyernének, ugy akkor, az ezutánvi viszonyukat a világszervezethez újabb megvitatás tárgyává teszik, annál is inkább, mivel a krakkói konferencia többsége már most is a kiváltság mellett foglalt állást.

Ráv Nurok litvániai volt miniszter nagy hatású beszédében foglalkozott a világ zsi-

dóságának szomorú helyzetével. A világtörténelem nem ismer még a mai zsidóüldözésekhez hasonló rendszert, amely majdnem mindazon államokban, ahol a zsidóság nagyobb tömegekben él, a zsidóság elől elvonja az életlehetőséget, fizikai és gazdasági megnyomorítás mellett. Eppen ezért egységet hirdet a mizrachi táborban is és javaslatára kimondja a konferencia, hogy a zsidóüldözésekkel szemben a legközelebbi néplé-

sebségi kongresszuson erőteljes akciót indít a zsidó érdekek védelmére és a vallás szabad gyakorlatának érdekében.

Erdélyből is többen vettek részt a krakkói konferencián. Az erdélyi mizrachisták hivatalos álláspontját Moskovits Mosche, a borsai Mizrachi elnöke és Just Mose, az erdélyi Mizrachi ifjúság vezére képviselte. A konferencia egyébként nagy hatást váltott ki a világ vallásos zsidóságból.

Utijegyzetek Ruszinszkóból

Clust. A széthuzás szelleme, amelyet Salmarról sugalmaztak, itt is nagy bajokat okozott. Azok, akik a zavarosban akarnak halászni, dacára a választott bírósági döntésnek, még mindig nem pihennek és diszkreditálni igyekeznek a főrabbi személyét, akinek puritánsága, bölcsessége és igazi zsidó lelkipásztori működése, a hitközség tagjainak zömét lelkesedéssel tölti el. Davidovits Benó hitközségi elnök és a kitünő előjáróság érdeme, hogy a tömeges intrikák ellenére nyugvóponttra tudták hozni az eddig állandó forrongásban levő kedélyeket.

Jelen sorok írójának alkalma volt Grünwald Josia főrabbi rezidenciájában felkeresni, ahol óriási föllásokba emeltemen fogadott és ritka nyílással mutatta az igazi zsidó vendégzeretet iskolapéldáját. Alaposan tájékozott a világ zsidóságának napi problémáiról. Hívei beszélik, hogy jövedelmének nagyrészt szegények támogatására fordítja és családjának erőszakkal kell viszatartani, hogy mindenét oda ne adja a szegényeknek. Ha összehasonlítást teszünk közte és azok között, akik még most is üldözni igyekeznek ezt a kiváló férfit, láthatjuk, hogy milyen egy rabbi munkatép, amilyenből — sajnos — oly kevés van a mai kor zsidósága körében.

Sevljus. Itt van a rezidenciája a híres-nevezetes, messzi földön ismert, böcs szpin kel rebbenek. Állandóan, tömegesen keresik fel hívei, leginkább tanácsért, de anyagi támogatásért is. Jelen sorok írója egyáltalán nem „rebbe-mensch” és teljesen indifferens neki, egyes rebek személe. Egy szóval nem „live” egyiknek sem. Ennek dacára nem érdekel, hogy megismerjem azt a férfit, aki ellen Salmarról olyan ádáz, kiméltelen harcot folytattak, immáron hosszú évek óta. Anélkül, hogy a szokásos interjú szablonokat használnám és anélkül, hogy írázis szóradattal akarnám a szpinker — a vallás és vallásos tudomány terén igazán kiemelkedő egyéniségét — dicsőíteni, objektíven csak annyit állapíthatok meg róla, hogy kitünő férfiú a szónok nem frázisos értelmében és megérdemli, hogy oly sok híve, anyai szeretettel és becsüléssel beszéljen róla.

Berehovo. Bár már régebben zajlottak le a tartományi és országos választások azonban még mindig szóbeszéd tárgyai. Még most is fájdalommal emlegetik, hogy mennyire szíjjelforgácsolódtak a zsidó erők és egyes kerületekben, ahol fényes győzelmet arathattak volna a zsidók el kellett bukniuk, mert nem volt összetartás. Sok helyen olyan nem-zsidó egyénnel mentek, akik semmiesetre sem voltak alkalmasok, hogy megnohassák a zsidó választók kötelezettségérzetét. Országos viszonylatban — tudjuk jól — nem tudott a zsidóság ugyszólván semmit sem elérni. Viszonyt helyi viszonylatban féleredményt regisztrálhattak. Így például járási képviselőnek Feldmann Ignácot választották meg, aki a cionizmus egyik kiváló lefőteményese és akinek személe és eddigi működése biztosíték arra, hogy tevékenységét a zsidóság érdekében fogja kifejteni. Dr. Kroh Sándor beregyszai ügyvéd, volt tartományi képviselő és dr. László Gyula uzhorodi bankigazgató, hit-

községi elnök az agrárpárt listáján került be a ruszinszkói tartománygyűlésbe. Eddig olyan érdemeket szereztek föl a zsidó életben, amely biztosíték arra, hogy továbbra is a zsidó érdekek szószólói lesznek. Ott is sok a zsidó haj és a zsidó jaj és ezek cnylítése, hatóságoknál zsidók ügyes-bajos dolgainak elintézése szép és magas szintű feladat a zsidóság reprezentánsainak.

Viszont sajnálatos tény, hogy dr. Reisz Gyula volt országgyűlési képviselő kimaradt a parlamentből néhány szavazat miatt kimaradt a tartományi gyűlésből is és a zsidóság képviselét nélkül maradt a fórumon. Itt mutatkozott meg legjobban, hogy mennyire bajt okoz, amikor a zsidóság nem elég egé összetartó. (R.)

Jégszekrények, minden nagyságban legelsőbb áron Standard vasbuzoglyár, Str. Aurel Lázár 10. (Foglalmhely)

Ha én nem segítek magamon, akkor ki és ha nem ma, akkor mikor (Hitel)

- Minden zsidó, aki az egyenjogu, az öntudatos és mindenki által tisztelt ember utján akar járni, minden zsidó, aki a világhosságért harcol és életkedvét megakarja őrizni és aki a zsidó sorsközösség híve, minden zsidó, aki nyíltan akar beszélni a nemzsidó világhoz, aki állszemérem nélkül, öntudatosan nyíltsággal keresi az érintkezést a külvilággal, minden zsidó, aki hisz a zsidóság végtelen jövőjében, hivatásában és Palesztina megújulásában, minden zsidó, aki támogatni akarja öntudatos harcunkat az antiszemitizmus ellen, aki támogatni akar bennünket a reakció, sötétség, korrupció ellen, minden zsidó, akiben él a tradíció szelleme, aki hajlandó együtt venni velünk a minden oltártól támadott zsidó frontot, az FIZESSEN ELŐ A NÉPUNK-re, mint a legelterjedtebb magyar nyelven megjelenő zsidó lapra.

Megnyit GROSZ orth. közeg étkezde Oradea, Piața Unirii 6 alatt az udvarban Holdas templommal szemben. Abonenseket, lakókat és bankett rendezéseket vállalunk. Ugyanott két iskolás leány teljes ellátást korrepetálással kaphat.

Héfről-fétre

New-York. A „Hias" felévi jelentése szerint az Egyesült Államokba 1935. január 1-től június 30-ig 3222 zsidó vándorolt be. Ezekből 1815 személy rendszeres emigráns és 1407 mint nem emigráns. 759 személy Németországból jött, egyrészt direkt, másrészt közvetve más országokból.

Varsó. Sztszerzev lengyel városka, amely Lasktól 15 km-nyire fekszik, csaknem teljesen leégett. A főképen zsidók által lakott helyiségben 105 ház égett le, ebből 90 zsidó volt. 300 zsidó család maradt feldől nélkül. A kárt több mint egy millió zlotyra becsülik. — A lengyel Aguda határozatot hozott, amelyben a leghatározottabban megtiltja tagjainak, hogy az NZG (revizionista világszervezet)-be tagként belépjenek. Aki tehát az Aguda híve, vagy barátja, nem lehet ennek a szervezetnek tagja. Ha mégis belépne, úgy ezzel egyidejűleg kizártnak tekintik az Aguda szervezetéből. — A lengyel kormány a nemzeti demokráta antiszemitá városi tanács ellen zsebe dacára átvette Bromberg városainak szegényei részére egy onnan Amerikába származott asszony örökségét, amely fél millió dollárt tett ki. Tekintettel arra, hogy kevés szegény él Brombergben, az összegből valamennyi jómódú lett. — Az augusztus 17-án megnyitott jiddis tudományos kongresszuson a jiddis irodalomnak is szentelnek egy napot. Erre eddig kilenc jiddis író jelentette be részvételét, hogy előadásokat is fognak tartani. — Az ismert lengyel lírikus és dramaturg Julian Tuwim aki a varsói állami színház igazgatója, hosszabb tanulmányutra Palesztinába utazott.

London. A napokban összejárnak Palesztina Egyiptom, Bagdad és Dsidda angol kormányok egy közös megbeszélésre, amelyen valószínűleg a Kijelentés problémáit vitatják meg, főleg stratégiai szempontból.

Darmstadt. Az itteni Grosser Woog nevű nyílvános fürdőben és a technikai főiskola stadionja előtt a következő tábla látható: „Jud bleib draus, bade du zu Haus!"

Brüsszel. A megtartott 18. állatvédők világtalálkozásaon egyhangulag elhatározták, hogy ajánlani fogják a világ valamennyi kormányának, hogy tiltsák be a rituális vágást.

Triest. A Lloyd Triestino társaság „Viena" és „Helouan" hajóit, amelyek eddig a palesztinai forgalomba voltak beállítva, kivonja a forgalomból, mert az olasz csapat-szállításokhoz szükségesek. Allitól a társaság többi földközi tengeri hajói is hasonló célokra foglaltatnak le.

Páris. Pierre Dreyfus, az elhunyt Alfred Dreyfus kapitány fia, kiakarja adni atyja emlékiratát. Ezekben a saját visszaemlékezésén kívül közölni fogja Zola, Clémenceau, Jaurés ismeretlen leveleit, amelyek a perrel kapcsolatosak.

London. A Revizionista Unió memorandumot nyújtott át az angol gyarmatiügyi miniszternek, Malcolm MacDonald-nak és Wachoupe palesztinai főkörmányzóknak, amelyben rámutatnak arra a nyugtalanságra, amelyet a felállítandó Legislative Council életbeléptetése okozna.

Tőzsdejelentés

Az oradeai terménytőzsde hivatalos jelentése augusztus 21-ről

Uj buza 77 kg-cs	310
K. repce	500
Répa repce	450
Banánti tengeri	310
Oradeai tengeri	340
Arpa	265
Rozs	265
O-zab	280

O-ás liszt 680, kenyérliszt 630, bihormegyei tőkmag 650, napraforgó mag 380. Árak per 100 kg. ab Oradea értendő.

Zsidó humor

CHACSEK ÉS SIJE.

Chacsek és Sije az oradeai Amzel-Stern vendéglőben ülnek és beszélgetnek.

Chacsek: Sijekém, miért nézi úgy az a levest... talán nem izlik?

Sije: Ki mondta, hogy nem izlik... én mindég szerettem a legyeket és ezeknek a piaci legyeknek olyan különös zamatos húsok van... prima légy leve... légy csak a satui caddik híve, akkor ehetsz legyeket is...

Chacsek: No, no, ne panaszkodjon, amíg nem jön ide a csendredeklet és Stern ur ordíthat, mint egy sivatagi sakál...

Sije: Sakál... sakál... sak áll, az ember és bámul hogy mire képesek ezek az emberek...

Chacsek: Milyen emberekről beszél maga Sijekém?

Sije: Ezekről a csoda emberekről... ezekről a csoda-rabbikról... Hát nem csoda hogy ezek az emberek milyen nagyszerűek?... Ugy utazgatnak, mint az utazók. Kiz kofferjükből betesznek egy rakás jókívánságot, meg egy halom átkot és mennek ország-ról-országra és városról-városra.

Chacsek: Maga irigy Sijekém, talán irigyli, hogy ők annyit jöhetnek-mennek és jól élnek, sőt „jóélnék" és míg tegnap Makón ették a világhírű hagymát, ma már kóser flekkent esznek a Marosmentén... Miért nem utazik maga is... hogy maga is egy csodaember...

Sije: Már miért lennék én csodaember. Csodaember az a Rosner...

Chacsek: Milyen csodaemberről beszél Kegyed? Rosner is csodaember. Mi az hogy Rosner?...

Sije: Nem tudja mi az a Rosner, az egy titkár... egy orth. Központi titkár... egy csodatitkár, aki a „megszállás éjszakáján" meg akart szállani egy új helyen... de nem tudott... Rosner... Joel rabbinak legelsőszántab hiva. Ezért ő is „jóél". De milyen jó él Jobban él, mint ahogy egy ilyen „hivő"-nek szabadna. Ez a Rosner irodai titkár.

Chacsek: Mit nem tudott... megszállni... hát ő is utazik, mint egy csodaszent?...

Sije: Ó nem utazik, ő helyeken csinálja a csodákat... csoda jó pofa az a titkár... ő Clujon csinálja a sevoti csodákat... akkor ugrik a vízbe, amelyet egy tekaőbe állítottak fel neki...

Chacsek: Hát miért csodatitkár ő, hiszen az ő rabbija nem csodarabbi? Csak csoda-elnök!

Sije: Miért csoda-elnök, az az irodai elnök?

Chacsek: Hát nem csoda, hogy Teitelbaum főrabbi meg elnöknek hagyja? Csak ő tud ilyen csodákat a satui nagyember... aki annyit utazik az Iroda és elnöke körül is...

Sije: Utazik az elnök körül? Tudtommal az elnök Mária-fürdőn nyaral...

Chacsek: Mi az, hogy Mária-fürdő, ilyen gajis nevű fürdő van?

Sije: Maga örült, hiszen ez csak németül Marienbad, magyarul Mária-fürdő.

Chacsek: Hát miért megy ilyen fürdőre, nem jó neki egy közelebbi is...

Sije: Ezt rendelte neki a rabbi...

Chacsek: Hát nem orvos rendeli a fürdőt?...

Sije: Eszetokja Chacsekém, egy központi irodai elnöknek nem az orvos, hanem a saturnaei csodarabbi rendeli, hogy hova és mikor utazzon!

Chacsek: Hiszen akkor valóban egy csodarabbi, ha ilyeneket tud csinálni.

Sije: Tud ő különbeket is...

Chacsek: Mit tud még?...

Sije: Tud ő olyan belső forradalmakat csinálni, tud ő egy elfoglalni egy rabbi-székét, ahogy azt senkisé tudná títána csinálni.

Chacsek: Mit foglalt el olyan csodásan?

Sije: Elfoglalta Satumaret anélkül, hogy hitközségének tagjai részavaztak vol-

na, de nem hagyja ott Careit sem. Csodaember. Egyszerre tud három, sőt sokféle helyen is ülni... amit más egyszerű halandó nem tud. Tud ő lenni egyszerre tíz helyen is... hiszen ez benne a csoda...

Chacsek: Na jöjjön Sijekém, már látom, hogy izlik magának a finom mazsola a tésztában, gyereünk...

Sije: Micsoda mazsoláról beszél, hiszen ez is egy kis légy volt, most mazsola helyett ezt főzik itt... (De sok „légy-ott" van itt, mit szólna ehhez Rosner, a titkok titkára?)

Chacsek: Maga mindent tud, hogy hol és mit főznek?... nohát ha ezt tudja, akkor mondja meg, ha egy sikse belesik a nagy kóder tejbe, akkor mit pászkenol magat?...

Sije: Ezt se tudja. Kérdezze meg Rosnert a titkárt, ő megmondja, a tejet ki kell ontani, de a föbbit lehet...

Chacsek: Elég, elég, megyek, mert meg kell nézmem a menetrendet...

Sije: En nem utazom, de jön ide a munkácsi főrabbi...

Chacsek: Hova ide? Talán Salmarrat?

Sije: Igen, igen, Salmarra, rövidesen eljön és lesz ott majd hadd-el hadd...

Chacsek: Na elég volt már, majd erről legközelebb...

PRAJCHES.

Magyar szab. német szab, lengyel szab. angol szab. zsidónak — ha reb Jajlis hívő szab — ha nem az, akkor nem szab...

DR FREUDENTHAL BEMUTATKOZÁSA A POROSZ KÜLÖGMINISZTERIUMBAN

Megtörtént eset, azonban a világsajtóba nem került bele, mert akinek dr Freudenthal személyesen elmondta Párisban, az a „Népünk" utján kijeli:

Berlinben, a hitleri éra előtti időkben volt néhány zsidó magasabb rangú tisztviselő a miniszteriumokban. Ezeket a Hitler aralomrajztásakor kidobták állásaikból. Csak egyetlen egy zsidót tartottak meg a német külügyminiszterium jogügyi osztályán, dr Freudenthalt. Olyan kiváló elme, olyan hatalmas tudással rendelkezik, hogy érezték a náciak nélkülözhetetlenségét. Dr Freudenthal tovább dolgozott tehát osztályán, amikor értesítést kapott, hogy Baron von Böhlen nevéjünk neveztek ki feleltetésnek. Elment az új feleltetésnek bemutatkozni.

Von Böhlen széles íróasztalánál ült és iratokat tanulmányozott, amikor dr Freudenthal belépett és udvariasan összeszűrtte a káját, megmondotta nevet, a junker fel sem nézett az iratokból és így válaszolt:

- Herr dr Freudenthal...
- Pardon ich heisse Freudenthal...
- Also gut, Herr Fraudentwiese...
- Pardon ich heisse Fradenthal...
- Gut, gut, Herr Frauednhaus...
- Pardon ich heisse Freudenthal...
- Na ja, Herr Freuden... bei wicher...
- Herr Excellenz, ich habe nicht gedient, aber meine Ahnen schon...
- Wo?...
- In Trompeten-chor — bei Jericho...

A válasz annyira frappánsra a pökhendi német junkert, hogy megszorította a dr Freudenthal kezét és azóta a legnagyobb jóakarattal kezeli.

Elsőrandú orth. kóser vendéglő Timişoarán
Az általánosan ismert
„Kóser vendéglő"
Egy új, modern új helyiségbe költözött át
Timişoara Tudor Vladimirescu 11
itt az új helyiségben, a hiddal szemben

NYOMATOTT KIADÓTULAJDONOS PASZTOR EDE CÉG KÖRFORGÓGÉPEN ORADEA.

NEPUNK

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
O R A D E A
Strada Iosif Vulcan No. 4.
telefon 410.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő: Felolós szerkesztő:
Wassersrom Sándor - Leifner Zoltán

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
Célföldön: Hitközségének és vállalatoknak 50.
magánosoknak: egész évre 300, félévre 160,
negyedévre 85 let. Külföldön: 120—80, 45, 25 let.,
180, 95, 50 dinár, 25—15 Pengő, 10—5 Dollár.

A Mizrahi a világtalálkozás sodrában

A világ vallásos zsidósága erélyesen követeli a luzerni kongresszustól a hagyományok tiszteletét

A luzerni kongresszus meg folyik. Elhangzott Sokolow megratító beszéde, amely keresztmetszetet adta a zsidóság világhelyzetének. Egymillió kétszáz ezer sekularizált felelőtt zsidó nevében ült össze a világ zsidóságának ez a grandiózus parlamentje, amely re kormányok küldötték el képviselőket, világlapok tudósítói jegyeztek minden mondatot és üzenhat milliónyi nép zöme figyelt feszült figyelemmel minden mozzanatot. A megnyitó ünnepélyessége után következett a napi munka. Öröndetes és felemelő, hogy van egy férfi akinek neve mutja és széles perspektívája, beállították elegendő ahoz, hogy a kongresszus méltósága hírelé és befel egyetant kidomborodjék. Vezeman ül a pódiumon és egyéniségének varázsa elegendő ahoz hogy a szembenálló és sokszor igen lenyenes ellentéteket mérsekelje, ha el-ülmi máni rem is tudja.

A kongresszus nagyvonalúsága imponáló. Az egész világ figyelt, hogy a zsidóság eme komor napjaiban, miképpen reagál a mi parlamentünk a történésekre és miképpen mutat utat, a bizonytalan jövőben. A luzerni kongresszusnak nagyon éves múltja van. És szádtetes az ut, amelyet a kezdet bizonytalansága óta megtett. — De meg nagyob ut áll előtte és egy találkozó, hogy több ezer éves népi múlt utat most nem örünk már rá. Mintha mindenfélét azt hallanánk, hogy gyerek gyertük, síssünk, mert nincs sok idő már és nem örünk rá a lassu vedtársra. Ezsz zsidó galuti életünk tempója a technia századának megfelelően követeli, a mielőtti kifejlesztés: s amia a világ lelki beállítottsága ösbib keretek között mozog, mint évezredekkel ezelött meg Németországban és másfelé is az emberiség legsötétebb korait megazultoló kútmérgezés folyik, addig a megoldást a huszadik század gyors módszereivel sürgétt: a népek és erőlteti az idő.

Heroikus erőfeszítés gramatája a luzerni kongresszus és mer minden vajadás fájdalmaival, bajjal és néha tragikus megnyilvánulásokkal jár, ugy a zsidóság eme nagyvonalúságú találkozója sem lehet zökkenésmentes.

Teljesen tudatában vagyunk és elismerjük, hogy ez új zsidó élet fundamentumai lerakásának szemlélt, munkácsi és harcossai vagyunk ezekben a napokban, de ez nem lehet elhoglalt senki és a megdátások, kritikai hangok nem jelentik egy perem sem, mintha ne hodolnánk teljes megértéssel a nagy mű építő, vezetői és utmutatói előtt.

Ami hajdalmas ezekben a napokban, azt is meg kell mondjuk. Ma már szabad nyíltan feltárni mindazt, ami lelkiünk mélyén ül,

Ami'or n ég gyermek cipőkben járt a Palesztina-építés, amiko olyan gyenge palánta volt hogy alig-alig lehetett megóvni a lefagyástól, s-kor nem volt szabad egy hangos szóval sem bantani De amikor a zsidóság lelekaránja a legms észre jtmok felé halad amikor fömüben fellú a zsidók száma, akik az Csujibon rögs falaján építettek ki existenciát akkor nem kell verbuválni az ezreket, akik odakivánszóak, hanem vissza tartu az ország megrohándástól a zsidó százezerre, akkor szabad kimondanunk, hogy a brit imperium ténskedési nívósenek össztanévén mindazzal, amit a zsidóság produkál.

Itt van mind'árt a „Legislative Council" kérdése. Miért éppen most veti fel ezt a kérdést Londonban az angol kormány? Miért most olyan sürgős az angoloknak a palesztinai parlament létesítésnek kérdése, most amikor látja, érz, hogy a világ zsidóságának az üldözések és gyűlölködések óceánjában, az egyetlen kibúvónak és biztos révnek éppen Palesztina létszik? Miért akarja most felkorbácsolni az arab szenvedélyeket és miért éppen most akarja megmentőként a világ zsidóságát elállítani, hogy ne legyen optimista, mert Palesztinában nem az általa annyira vágyott új zsidó ország létesül, hanem egy új galuti változat, amelynek más struktúrája van ugyan, de mégsem az. Amire annyira és oly régóta vágyunk. Ünneprontás akár ez lenni és a hegyvadász zsidó tradíció új megnyilvánulása. Amely szerint zsidó öröm nem lehet zavartalan? Amikor egy szét szórt, sokat szenvedett és ma is emberfeletti módon szenvedő nép utolsó reménysugara létszik és sugárzik mindentelé Luzernből, ahol milliók nevében beszélnek milliókhoz, akkor le kell rontani azt azzal, hogy zsidó ne bizzad el magad, mert hosszú és tövises ut az, amely még előtted áll.

És a belső vajadás? Az a struktúra, ahogy a mi parlamentünk kinéz az ideológisták szemközéből nézve. A munkásság tulajdó képviselése, holott a világ zsidóságának reprezentánsai, akik a nép zömét képviselnék, az nem a proletariátus, hanem a burzsoázia és az intellektuális réteg. És miért egy országépítést azonnal osztályelentétekkel súlyosbitani. Amellett a palesztinai munkásság jól látja, hogy a zsidó tőkét csak az zal lehet bevinni az országába, azt a zsidó tőkét, amely nem kamat rabszolgaságot, hanem konstruktív építést jelent, hogy megadja neki a lukrativitást. Ha módot nyíltanak neki és biztonságot arra, hogy megtartódjék és gyarapodjék. A kongresszus tónusán meg létszik, hogy a munkásság képviselői nagy-

részt tudatában vannak ennek és az ugynevezett „nagykoalícióval", azt akarják elérni, hogy az országépítés vezarkardában minden felelős keltöképpen érvényesüljön.

A revizionisták eltávozlása nem azt jelent csupán, hogy 200.000 sekularizált felelőtt reprezentált volna a kongresszus, hanem azt, hogy van egy elég tekintélyes rétege a Palesztinát igénylők táborának; akik nem bírtak megalkudni a mai helyzettel és a program juker nem tudták összeegyeztetni a mai vezetők által követelt programmal. Nem lehetne szebb és komolyabb feladata a izerni napoknak, ha sikerülne az N. Z. O.-ba tömörült elkeseredettek táborát ismét visszahívni közéjük, mert dabevagyon fontos célpont napjainkban, hogy ne járjon senki külön uton és mindenkélt megállítsa a nagy keretben mindazt, amit vár és amitán vágyik.

Sajnos — és itt kritikát hangoztat kell meg íssünk — sajnos, bizonyos nagy frakciók táborát bizony nelegállják a kongresszuson. Ez nagy lába, alapvető lába, amit reparálni kell és biznunk is kell abban, hogy ezek a kérdések még megoldást találnak. Ra kell miutassunk nyíltan arra, amire célunk. A Mizrahi viszonya a brit zsidó szervezethez, most nagyon kusza és bizonytalan. A krakkói konferencia új utakra lépett. Új és radikális megoldás feltalál. Elváltzik megelégtelték a vezetők és megelegették a mizrachisták zöme is, hogy tovább is a „fort wurschelein" politikát üzzék.

A Mizrahi vallási követelménye: teljesítéséhez, illetve garantálásához köfbite részvételt a kongresszus elnökségében és aktív munkájában. Ez a taktikai hatatósna létszik, sokkal eredményesebbnek, mint a sablonos, ugynevezett parlamentáris forma betartásánál. A Mizrahi ma céltudatos politikát folytat. És minden jója és minden oka meg van arra, hogy felhagyjon az eddigi erőltet és öklardációkon lovagló taktikával.

Mit adott és mit kapott a validoso zsidó ságot reprezentáló Mizrahi a szervezettől?

Adta az erkölcsi bázist arra, hogy nyugodtan hivatkozhatott a cionista világ arra, hogy ime mögöttünk állnak a validoso zsidóság százerei is, tehát nevében is beszélhetünk. Viszont a mizrachisták keserű szívvel állapították meg, hogy a chimich kérdésben, ami zsidó szempontból ottanyira fontos, mindig háttérbe szorultak követeléseik. A palesztinai iskolák egyrészt nem adta meg azt a vallási köbölés nevelést sem, amely még a világ legfőbb atamában azadís. Kétszeresen fontos azonban a zsidóság szempontjából, hogy a jövő generáció egy új országban ne csak materialista alapon neve-